

**Товариство з обмеженою відповідальністю
«ЛЕМТРАНС»**

**Консолідована фінансова звітність за МСФЗ
та звіт незалежного аудитора**

31 грудня 2021 року

Зміст

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА МСФЗ

Консолідований звіт про фінансовий стан	1
Консолідований звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток.....	2
Консолідований звіт про сукупний дохід, компоненти іншого сукупного доходу	3
Консолідований звіт про рух грошових коштів, непрямий метод.....	4
Консолідований звіт про зміни у власному капіталі.....	6

Примітки до консолідованої фінансової звітності

1	ТОВ «Лемтранс» та його діяльність	7
2	Умови, у яких працює Група.....	8
3	Управління капіталом	9
4	Основні принципи облікової політики	10
5	Основні бухгалтерські оцінки та судження при застосуванні облікової політики	23
6	Застосування нових або змінених стандартів та інтерпретацій	24
7	Нові положення бухгалтерського обліку	25
8	Інформація за сегментами	25
9	Частки участі, що не забезпечують контролю	27
10	Розрахунки та операції з пов'язаними сторонами.....	28
11	Основні засоби та активи з права користування	31
12	Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом.....	35
13	Фінансові інвестиції	37
14	Запаси	37
15	Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість	38
16	Грошові кошти та їх еквіваленти.....	40
17	Інші зобов'язання з оренди	40
18	Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання.....	41
19	Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість	46
20	Поточні забезпечення.....	47
21	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	47
22	Види витрат.....	47
23	Інші операційні доходи	48
24	Інші операційні витрати	48
25	Інші прибутки (збитки)	48
26	Інші доходи.....	49
27	Інші витрати.....	49
28	Фінансові доходи	49
29	Фінансові витрати	49
30	Податок на прибуток.....	49
31	Умовні та інші зобов'язання та операційні ризики.....	51
32	Управління фінансовими ризиками	52
33	Справедлива вартість фінансових інструментів та представлення фінансових інструментів за категоріями оцінки	56
34	Події після звітної дати.....	57

Звіт незалежного аудитора

Учаснику Товариства з обмеженою відповідальністю «Лемтранс»

Звіт про аудит консолідованої фінансової звітності

Наша думка

На нашу думку, консолідована фінансова звітність відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах, консолідований фінансовий стан Товариства з обмеженою відповідальністю «Лемтранс» (далі - Компанія) та його дочірніх підприємств (далі - Група) станом на 31 грудня 2021 року та консолідовані фінансові результати та консолідований рух грошових коштів Групи за рік, що закінчився на вказану дату, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) і відповідає, в усіх суттєвих аспектах, вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо фінансової звітності.

Наш звіт аудитора відповідає нашому додатковому звіту для Наглядової ради від 29 червня 2022 року.

Предмет аудиту

Консолідована фінансова звітність Групи включає:

- консолідований звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2021 року;
- консолідований звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток, що закінчився на вказану дату;
- консолідований звіт про сукупний дохід, компоненти іншого сукупного доходу, що закінчився на вказану дату;
- консолідований звіт про рух грошових коштів за рік, непрямий метод, що закінчився на вказану дату;
- консолідований звіт про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився на вказану дату; та
- примітки до консолідованої фінансової звітності, які включають опис основних принципів облікової політики та іншу пояснювальну інформацію.

Основа для думки

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Наша відповідальність відповідно до цих стандартів описана далі у розділі "Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності" нашого звіту.

Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для нашої думки.

Незалежність

Ми є незалежними по відношенню до Групи відповідно до Міжнародного кодексу етики для професійних бухгалтерів (у тому числі Міжнародних стандартів незалежності) Ради з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (Кодекс РМСЕБ) та етичних вимог Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність", які стосуються нашого аудиту консолідованої фінансової звітності в Україні. Ми виконали наші інші етичні обов'язки відповідно до цих вимог і Кодексу РМСЕБ.

Відповідно до всієї наявної у нас інформації, ми заявляємо, що ми не надавали неаудиторських послуг, які заборонені частиною 4 статті 6 Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".

Суттєва невизначеність, пов'язана з подальшою безперервною діяльністю

Ми звертаємо увагу на Примітки 2 та 4 у консолідованій фінансовій звітності, в яких описано, що з 24 лютого 2022 року на діяльність Групи суттєво вплинули вторгнення Російської Федерації в Україну та воєнні дії, що тривають, і невизначеність подальшого розвитку подій, включаючи інтенсивність або потенційні строки припинення цих дій. Як зазначено у Примітці 4, ці події та умови разом з іншими питаннями, описаними у Примітці 4, свідчать про існування суттєвої невизначеності, яка може викликати значні сумніви у спроможності Групи продовжувати подальшу безперервну діяльність. Наша думка не є модифікованою щодо цього питання.

Пояснювальний параграф

Ми звертаємо увагу на Примітку 4 у консолідованій фінансовій звітності, в якій зазначено, що відповідно до законодавства, що діяло на дату складання цього аудиторського звіту, консолідована фінансова звітність Групи повинна бути підготовлена на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ в єдиному електронному форматі (iXBRL). Як описано у Примітці 4 до консолідованої фінансової звітності, станом на дату цього аудиторського звіту управлінський персонал Групи не мав можливості підготувати звіт у форматі iXBRL через обставини, описані в Примітці 4, і планує підготувати та подати звіт у форматі iXBRL в строки встановлені законодавством. Наша думка не є модифікованою щодо цього питання.

Ключові питання аудиту

Ключові питання аудиту - це питання, які, на нашу професійну думку, мали найбільше значення для нашого аудиту консолідованої фінансової звітності за поточний період. Ці питання були розглянуті у контексті нашого аудиту консолідованої фінансової звітності в цілому та при формуванні нашої думки про цю звітність, і ми не висловлюємо окремої думки з цих питань. Крім питання, описаного у розділі "Суттєва невизначеність, пов'язана з подальшою безперервною діяльністю", ми визначили питання, яке описане нижче, ключовим питанням аудиту, про яке слід повідомити у нашому звіті.

Ключове питання аудиту

Оцінка знецінення основних засобів та активів з права користування

Як зазначено в Примітці 11, протягом другого півріччя 2021 року спостерігалось підвищення попиту на залізничні перевезення у зв'язку з пом'якшенням карантинних обмежень, а також активне зростання цін на залізничну сировину і вугілля. Це призвело до підвищення ринкової ставки плати за використання вантажних вагонів. В результаті описаних вище факторів управлінський персонал встановив, що станом на 31 грудня 2021 року спостерігалися показники відновлення корисності основних засобів та активів з права користування – напіввагонів та вагонів-хоперів. Отже, управлінський персонал здійснив тест на економічне знецінення станом на 31 грудня 2021 року, використовуючи метод на основі теперішньої вартості для оцінки вартості при використанні.

Які аудиторські процедури були виконані стосовно ключового питання аудиту

Ми виконали наступні процедури:

- оцінили та перевірили ключові вхідні параметри, використані управлінським персоналом у процесі проведення оцінки відновлення знецінення основних засобів та активів з права користування, а саме:

- очікуваний строк корисного використання рухомого складу станом на дату оцінки;
- середньорічний дохід на один вагон, базуючись на актуальних ринкових показниках та його довгостроковий прогноз, враховуючи ситуацію на ринку залізничних перевезень;
- правильність прогнозних даних щодо циклічності проведення ремонтів вантажних вагонів та вартості ремонтних робіт, базуючись на тестуванні відповідних документів;

Група визнала загальне відновлення знецінення основних засобів та активів з права користування у 2021 році у сумі 1 127 232 тисяч гривень, в тому числі визнаних у складі прибутку (збитку) на суму 288 872 тисяч гривень та в іншому сукупному доході на 838 360 тисяч гривень.

Ми зосередили свою увагу на цій області у зв'язку з її суттєвістю для консолідованої фінансової звітності, а також тому, що вона потребує низки управлінських суджень та оцінок.

У Примітці 11 наведено детальну інформацію та істотні судження, використані при оцінці відновлення знецінення основних засобів та активів з права користування.

- ставку дисконтування та її відповідність умовам, що спостерігаються на ринку;
- відповідність робочого парку вагонів, включаючи прості та списання вагонів, базуючись на терміні корисного використання вагонів.

- перевірили математичну точність та методологію розрахунків відновлення знецінення;

- перевірили правильність розподілення суми відновлення знецінення між прибутком (збитком) в періоді та в складі резерву переоцінки;

- оцінили достатність та коректність відповідного розкриття інформації у консолідованій фінансовій звітності.

Інша інформація, включаючи звіт про управління

Управлінський персонал несе відповідальність за іншу інформацію. Інша інформація включає консолідований звіт про управління (але не включає консолідовану фінансову звітність та наш звіт аудитора щодо цієї фінансової звітності), які ми отримали до дати випуску цього звіту аудитора.

Наша думка щодо консолідованої фінансової звітності не поширюється на іншу інформацію, включаючи консолідований звіт про управління.

У зв'язку з проведенням нами аудиту консолідованої фінансової звітності наш обов'язок полягає в ознайомленні із зазначеною вище іншою інформацією та у розгляді питання про те, чи наявні суттєві невідповідності між іншою інформацією та консолідованою фінансовою звітністю або нашими знаннями, одержаними в ході аудиту, та чи не містить інша інформація інших можливих суттєвих викривлень.

На нашу думку, за результатами проведеної нами роботи у ході аудиту інформація, наведена в консолідованому звіті про управління за фінансовий рік, за який підготовлена консолідована фінансова звітність, відповідає консолідованій фінансовій звітності.

Крім того, виходячи з нашого знання та розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, отриманих у ході аудиту, ми зобов'язані повідомляти про факт виявлення суттєвих викривлень у консолідованому звіті про управління та іншій інформації, які ми отримали до дати цього аудиторського звіту. Ми не маємо що повідомити у цьому зв'язку.

Відповідальність управлінського персоналу за консолідовану фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання консолідованої фінансової звітності відповідно до МСФЗ та вимог Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо фінансової звітності, а також за такий внутрішній контроль, який управлінський персонал визначає потрібним для того, щоб забезпечити складання консолідованої фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

При складанні консолідованої фінансової звітності управлінський персонал несе відповідальність за оцінку здатності Групи продовжувати безперервну діяльність, за розкриття у відповідних випадках відомостей, що стосуються безперервної діяльності, та за складання звітності на основі припущення про подальшу безперервну діяльність, крім випадків, коли управлінський персонал має намір ліквідувати Групу або припинити її діяльність, або коли в нього відсутня жодна реальна альтернатива, крім ліквідації або припинення діяльності.

Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності

Наша мета полягає в отриманні обґрунтованої впевненості у тому, що консолідована фінансова звітність у цілому не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки, та у випуску аудиторського звіту, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, але не є гарантією того, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявляє суттєві викривлення за їх наявності. Викривлення можуть виникати внаслідок шахрайства або помилки і вважаються суттєвими, якщо можна обґрунтовано очікувати, що окремо чи в сукупності вони вплинуть на економічні рішення користувачів, які приймаються на основі цієї консолідованої фінансової звітності.

У ході аудиту, що проводиться відповідно до МСА, ми застосовуємо професійне судження та зберігаємо професійний скептицизм протягом всього аудиту. Крім того, ми виконуємо наступне:

- виявляємо та оцінюємо ризики суттєвого викривлення консолідованої фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки; розробляємо та виконуємо аудиторські процедури у відповідь на ці ризики; отримуємо аудиторські докази, які є належними та достатніми і надають підстави для висловлення нашої думки. Ризик невиявлення суттєвого викривлення в результаті шахрайства є вищим, ніж ризик невиявлення суттєвого викривлення в результаті помилки, оскільки шахрайські дії можуть включати змову, підробку, навмисний пропуск, викривлене подання інформації та дії в обхід системи внутрішнього контролю;
- отримуємо розуміння системи внутрішнього контролю, що стосується аудиту, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю Групи;
- оцінюємо належний характер застосованої облікової політики та обґрунтованість бухгалтерських оцінок і відповідного розкриття інформації, підготовленої управлінським персоналом;
- робимо висновок про правомірність застосування управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності та на основі отриманих аудиторських доказів - висновок про наявність суттєвої невизначеності у зв'язку з подіями або умовами, які можуть викликати значні сумніви у спроможності Групи продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Якщо ми дійшли висновку про наявність суттєвої невизначеності, ми повинні привернути увагу у нашому аудиторському звіті до відповідного розкриття інформації у консолідованій фінансовій звітності або, якщо таке розкриття є неналежним, модифікувати нашу думку. Наші висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до дати нашого звіту аудитора. Проте майбутні події або умови можуть призвести до того, що Група втратить здатність продовжувати свою діяльність на безперервній основі;
- проводимо оцінку подання консолідованої фінансової звітності в цілому, її структури та змісту, включаючи розкриття інформації, а також того, чи розкриває консолідована фінансова звітність операції та події, покладені в її основу, так, щоб було забезпечено їхнє достовірне подання;
- отримуємо достатні прийнятні аудиторські докази щодо фінансової інформації суб'єктів господарювання або напрямків господарської діяльності у складі Групи для висловлення думки про консолідовану фінансову звітність. Ми відповідаємо за спрямування, нагляд та проведення аудиту Групи. Ми одноосібно відповідаємо за нашу аудиторську думку.

Ми здійснюємо інформаційну взаємодію з особами, відповідальними за корпоративне управління повідомляючи їм, серед іншого, про запланований обсяг та строки аудиту, а також про суттєві зауваження за результатами аудиту, у тому числі про значні недоліки системи внутрішнього контролю, які ми виявляємо у ході аудиту.

Крім того, ми надаємо особами, відповідальними за корпоративне управління заяву про те, що ми дотримались усіх відповідних етичних вимог до незалежності, та поінформували цих осіб про всі взаємовідносини та інші питання, які можна обґрунтовано вважати такими, що мають вплив на незалежність аудитора, і, якщо потрібно, - про заходи, вжиті для усунення загроз, або застосовані застережні заходи.

Із тих питань, про які ми повідомили особам, відповідальним за корпоративне управління, ми визначаємо питання, які були найбільш значущими для аудиту консолідованої фінансової звітності за поточний період і, відповідно, є ключовими питаннями аудиту. Ми описуємо ці питання у нашому аудиторському

звіті, крім випадків, коли оприлюднення інформації про ці питання заборонене законом чи нормативними актами, або коли у надзвичайно рідкісних випадках ми доходимо висновку про те, що інформація про будь-яке питання не повинна бути повідомлена у нашому звіті, оскільки можливо обґрунтовано передбачити, що негативні наслідки повідомлення такої інформації перевищать суспільно значиму користь від її повідомлення.

Звіт про інші правові та регуляторні вимоги

Призначення аудитора

Ми вперше були призначені аудиторами Компанії як компанії суспільного інтересу рішенням Учасника Компанії 5 грудня 2019 року.

Наше призначення було поновлено 29 жовтня 2020 року рішенням Наглядової Ради. Загальна тривалість виконання аудиторського завдання без перерв з урахуванням продовження повноважень, які мали місце, та повторних призначень складає три роки.

Ключовий партнер з аудиту, відповідальний за завдання з аудиту, за результатами якого випущено цей звіт незалежного аудитора, Вихованець Максим Володимирович.

ТОВ АФ "ПрайсвотерхаусКуперс (Аудит)"

Вихованець Максим Володимирович

Ідентифікаційний код 21603903

Номер реєстрації у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 0152

Номер реєстрації у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 101814

м. Київ, Україна

30 червня 2022 року

ТОВ «Лемтранс»
Консолідований звіт про фінансовий стан
Усі суми наведені у тисячах гривень

	Прим.	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
АКТИВИ			
Необоротні активи			
Основні засоби	11	8 782 935	8 350 756
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, непоточна	12	405	542
Відстрочені податкові активи	30	3 643	4 677
Непоточні фінансові інвестиції	13	4 505	586
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша непоточна дебіторська заборгованість	15	3 975	2 653
Інші необоротні активи		9 435	10 584
Загальна сума необоротних активів		8 804 898	8 369 798
Оборотні активи			
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, поточна	12	663	1 491
Запаси	14	236 281	211 675
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша поточна дебіторська заборгованість	15	1 251 713	888 345
Передоплата з податку на прибуток, поточна		11 288	96 280
Поточні фінансові інвестиції	13	328 734	368 382
Грошові кошти та їх еквіваленти	16	1 761 377	1 794 419
Загальна сума оборотних активів за винятком необоротних активів або груп вибуття, класифікованих як утримувані для продажу		3 590 056	3 360 592
Необоротні активи, утримувані для продажу (або групи вибуття)		29 942	56 387
Загальна сума оборотних активів		3 619 998	3 416 979
Загальна сума активів		12 424 896	11 786 777
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Частки участі, що не забезпечують контролю		872 229	681 978
Довгострокові зобов'язання			
Позикові кошти та інші непоточні фінансові зобов'язання ¹	18	7 832 733	7 196 445
Відстрочені податкові зобов'язання	30	603 393	426 921
Загальна сума довгострокових зобов'язань		8 436 126	7 623 366
Поточні зобов'язання			
Інші поточні зобов'язання з оренди	17	278 429	518 824
Позикові кошти та інші поточні фінансові зобов'язання	18	2 073 326	2 172 157
Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша поточна кредиторська заборгованість	19	661 865	717 507
Податок на прибуток до сплати		37 607	7 188
Поточні забезпечення	20	65 314	53 973
Загальна сума поточних зобов'язань за винятком зобов'язань, включених до груп вибуття, класифікованих як утримувані для продажу		3 116 541	3 469 649
Зобов'язання, включені до груп вибуття, класифікованих як утримувані для продажу		-	11 784
Загальна сума поточних зобов'язань		3 116 541	3 481 433
Загальна сума зобов'язань		11 552 667	11 104 799
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		12 424 896	11 786 777

Підписано та затверджено до випуску від імені керівництва Товариства 31 грудня 2022 року:

Мезенцев Володимир, Генеральний директор

Какурін Руслан, Фінансовий директор

Романова Оксана, Головний бухгалтер

¹ Згідно зі статтею 24 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» учасник товариства має право вийти з товариства та одержати ринкову вартість своєї частки у статутному капіталі товариства. Оскільки товариство зобов'язане сплатити учаснику вартість його частки, якщо він скористається своїм правом виходу, і товариство не може запобігти цьому, то відповідно до визначень у МСБО 32 "Фінансові інструменти: подання" чисті активи товариства з обмеженою відповідальністю є фінансовим зобов'язанням, а не інструментом власного капіталу. Відповідно, для цілей консолідованої фінансової звітності ТОВ «Лемтранс» за МСФЗ його чисті активи є зобов'язанням, а не інструментом власного капіталу, та згідно з МСБО 32 класифікуються у фінансовій звітності як "Довгострокові зобов'язання" (Примітка 18, розділ а)).

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	21	10 458 899	14 593 748
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	22	(7 983 632)	(12 735 341)
Валовий прибуток		2 475 267	1 858 407
Інші операційні доходи	23	54 249	23 454
Витрати на збут	22	(1 587)	(420)
Загальні та адміністративні витрати	22	(336 997)	(293 303)
Інші операційні витрати	24	(14 041)	(38 340)
Інші прибутки (збитки)	25	217 307	(101 491)
Прибуток від операційної діяльності		2 394 198	1 448 307
Інші доходи	26	30 333	107 973
Фінансові доходи ¹	28	93 216	404 358
Фінансові витрати ¹	29	(935 226)	(189 054)
Інші витрати	27	(1 902 606)	(960 989)
Частка в результатах асоційованих компаній та спільних підприємств		(26)	-
Прибуток (збиток) до оподаткування		(320 111)	810 595
Витрати з податку на прибуток	30	(171 950)	(35 776)
Прибуток (збиток) за рік²		(492 061)	774 819
Прибуток (збиток), що належить:			
Власникам материнського підприємства		(661 408)	774 274
Часткам участі, що не забезпечують контролю		169 347	545

¹ Фінансові доходи та фінансові витрати включають суми переоцінки чистих активів, які належать учасникам Компанії (Примітки 28 та 29).

² Прибуток являє собою фінансовий результат з урахуванням сум переоцінки чистих активів, які належать учасникам Компанії. Зміну в чистих активах Групи від діяльності за рік (аналогічно чистому прибутку) розкрито у Примітці 18, розділ а).

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Прибуток (збиток) за рік		(492 061)	774 819
Інший сукупний дохід (сукупний збиток)			
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані до прибутку або збитку:</i>			
Сторнування збитку від зменшення корисності/(зменшення корисності (знецінення)) основних засобів	11	838 360	(984 677)
Податок на прибуток, що відноситься до компонентів іншого сукупного доходу		(150 905)	177 242
Інший сукупний дохід (сукупний збиток) за рік		687 455	(807 435)
Загальний сукупний дохід (сукупний збиток) за рік		195 394	(32 616)
Сукупний дохід (сукупний збиток), що належить:			
Власникам материнського підприємства		-	-
Часткам участі, що не забезпечують контролю		195 394	(32 616)

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Прибуток (збиток) за рік		(492 061)	774 819
Коригування для узгодження прибутку (збитку) на:			
Податок на прибуток	30	171 950	35 776
Фінансову допомогу, яка не підлягає поверненню	10	1 888 122	751 300
Фінансові витрати	29	935 226	189 054
Знос основних засобів та амортизацію нематеріальних активів	22	626 325	917 929
Амортизацію активів з права користування	22	252 817	450 752
(Сторнування збитку) від зменшення корисності/збиток від зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування	22	(288 872)	322 082
(Сторнування збитку)/збиток від зменшення корисності дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом, чиста сума	25	(216 624)	109 819
Фінансові доходи	28	(93 216)	(404 358)
Неопераційні курсові різниці, чиста сума	26,27	(15 798)	101 716
(Сторнування збитку)/збиток від зменшення корисності дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості, чиста сума	25	(8 954)	8 099
Інші коригування для узгодження прибутку (збитку)		6 630	(15 692)
Грошові потоки від операційної діяльності до змін оборотного капіталу		2 765 545	3 241 296
Зміна оборотного капіталу:			
Зменшення (збільшення) запасів		(9 884)	1 165
Зменшення (збільшення) дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом		176 234	(60 908)
Зменшення (збільшення) дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості		(163 646)	230 059
Збільшення (зменшення) кредиторської заборгованості за основною діяльністю та іншої кредиторської заборгованості		(88 337)	352 423
Збільшення (зменшення) інших зобов'язань з оренди		(209 811)	-
Грошові кошти, отримані від основної діяльності		2 470 101	3 764 035
Проценти отримані		93 770	65 540
Проценти сплачені		(64 824)	(140 291)
Податок на прибуток сплачений		(29 939)	(295 474)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		2 469 108	3 393 810
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Погашені депозити		1 318 303	1 627 764
Надходження від продажу основних засобів		88 047	30 593
Надходження від продажу часток у дочірніх підприємствах, за вирахуванням грошових коштів, що вибули	1	4 781	-
Придбання нематеріальних активів		(1 832)	(1 671)
(Надання)/надходження фінансової допомоги, що підлягає поверненню, чиста сума		(123 427)	5 564
Придбання основних засобів		(295 295)	(137 901)
Розміщені депозити		(1 297 783)	(1 597 322)
Надходження від пред'явлення депозитних сертифікатів до оплати або їх продажу		-	497 046
Придбання дочірніх підприємств, за вирахуванням отриманих грошових коштів		-	(22 337)
Придбання депозитних сертифікатів		-	(497 000)
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(307 206)	(95 264)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Надходження/(погашення) фінансової допомоги, що підлягає поверненню, чиста сума		640 962	(219 124)
Дивіденди, виплачені неконтролюючим акціонерам		(5 144)	(26 109)
Дивіденди, виплачені учаснику, включаючи податок на репатріацію		(87 460)	-
Погашення позикових коштів	18	(279 348)	(197 343)
Погашення орендних зобов'язань	18	(576 109)	(637 013)
Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню		(1 888 122)	(751 300)
Надходження від позикових коштів	18	-	49 216
Чисті грошові кошти, використані у фінансовій діяльності		(2 195 221)	(1 781 673)

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Чисте (зменшення)/збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		(33 319)	1 516 873
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду ¹		1 794 419	284 560
Вплив змін валютного курсу на залишок грошових коштів та їх еквівалентів ¹		277	(7 014)
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду¹		1 761 377	1 794 419

¹ Грошові кошти та їх еквіваленти включають суму оціночного резерву під кредитні збитки від грошових коштів та їх еквівалентів станом на початок та кінець року (Примітка 16); вплив змін валютного курсу на залишок грошових коштів включає зміну резерву під кредитні збитки за звітний період 2021 року у сумі зменшення на 646 тис.грн (2020 рік: у сумі збільшення на 8 339 тис.грн).

	Належить учасникам ¹			Частки участі, що не забезпечують контролю	Всього
	Резерв переоцінки	Накопичена переоцінка за вирахуванням резерву переоцінки	Всього		
Залишок на 1 січня 2020 р.	2 972 732	(2 972 732)	-	740 678	740 678
Прибуток (збиток) за рік	-	774 274	774 274	545	774 819
Інший сукупний дохід (сукупний збиток) за рік, за вирахуванням податку на прибуток	(774 274)	-	(774 274)	(33 161)	(807 435)
Загальний сукупний дохід (сукупний збиток) за рік	(774 274)	774 274	-	(32 616)	(32 616)
Реалізований резерв переоцінки	(357 088)	357 088	-	-	-
Ефект консолідації	-	-	-	25	25
Дивіденди, виплачені неконтролюючим акціонерам	-	-	-	(26 109)	(26 109)
Залишок на 31 грудня 2020 р.	1 841 370	(1 841 370)	-	681 978	681 978
Прибуток (збиток) за рік	-	(661 408)	(661 408)	169 347	(492 061)
Інший сукупний дохід (сукупний збиток) за рік, за вирахуванням податку на прибуток	661 408	-	661 408	26 047	687 455
Загальний сукупний дохід (сукупний збиток) за рік	661 408	(661 408)	-	195 394	195 394
Реалізований резерв переоцінки	(219 885)	219 885	-	-	-
Ефект консолідації	-	-	-	1	1
Дивіденди, виплачені неконтролюючим акціонерам	-	-	-	(5 144)	(5 144)
Залишок на 31 грудня 2021 р.	2 282 893	(2 282 893)	-	872 229	872 229

¹ Інший сукупний дохід являє собою чистий результат від переоцінки основних засобів, що належить учасникам Компанії. Цей елемент зазвичай відображається у складі іншого сукупного доходу та в капіталі. Однак, оскільки Компанія зареєстрована у формі товариства з обмеженою відповідальністю та його власники мають можливість вимагати повернення інвестованих коштів і накопичених результатів, як зазначено в Примітці 4, така переоцінка збільшує зобов'язання перед учасниками. Це збільшення відображається як переоцінка чистих активів у складі прибутків і збитків і, таким чином, зменшує відповідний елемент капіталу. Отже, на початок і кінець року власний капітал, що належить учасникам, дорівнює нулю.

1 ТОВ «Лемтранс» та його діяльність

Ця консолідована фінансова звітність підготовлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності за 2021 фінансовий рік для Товариства з обмеженою відповідальністю «Лемтранс» (далі - ТОВ «Лемтранс» або Компанія) та його дочірніх підприємств (далі разом – Група).

ТОВ «Лемтранс» було засноване у формі товариства з обмеженою відповідальністю відповідно до законодавства України у жовтні 1999 року. Основними напрямками діяльності Групи є організація вантажних перевезень залізничним транспортом в Україні, організація перевезень вантажів у контейнерах, надання транспортно-експедиторських послуг, фінансова та операційна оренда залізничного рухомого складу (залізничних вагонів та локомотивів) та інших транспортних засобів, будівництво і ремонт залізничних колій, послуги з ремонту рухомого складу тощо.

Станом на 31 грудня 2021 року безпосереднім материнським підприємством ТОВ «Лемтранс» є компанія Lemtrans Limited зі штаб-квартирою у м. Лімасол, Кіпр, а фактичний контроль над Компанією здійснювала компанія SCM (System Capital Management) Limited (далі - «SCM»), компанія, яка є резидентом Кіпру. Станом на 31 грудня 2021 року кінцевим бенефіціарним власником Компанії є громадянин України пан Рінат Ахметов.

Нижче перелічені основні дочірні підприємства:

Назва	Ефективна частка володіння* станом на		Сегмент	Країна реєстрації
	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.		
Корпорація «Міжрегіональний промисловий союз»	100,0%	100,0%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська транспортно-операторська компанія»	52,3%	52,3%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська перевізна компанія»	52,3%	52,3%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Лемтранс Транзит»	100,0%	100,0%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Левада Карго»	100,0%	100,0%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Мостиська Балк Термінал»	100,0%	-	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Локо-Інвест»	99,0%	99,0%	Залізничні перевезення вантажів	Україна
Приватне акціонерне товариство «Лізингова компанія «Укртранслізинг»	52,3%	52,3%	Лізинг активів	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Донбаське промислово-транспортне підприємство»	100,0%	100,0%	Виробництво	Україна
Товариство з обмеженою відповідальністю «Керченський стрілочний завод»	52,3%	52,3%	Виробництво	Україна

*ефективна частка володіння наведена з округленням до найближчої десятої частки відсотка.

Наприкінці 2020 року Група придбала 100% статутного капіталу Товариства з обмеженою відповідальністю «Контейнерний Термінал Фастів» та частку 70% Товариства з обмеженою відповідальністю «Мостиська Драй Порт» з метою будівництва залізничного логістичного центру. Придбані дочірні підприємства планувалося реалізувати упродовж 2021 року іншим компаніям, у тому числі компаніям під спільним контролем SCM, для оптимізації бізнес-структури в межах корпоративної реструктуризації. Але тривалі юридичні процедури призвели до збільшення терміну реалізації часток за межі одного року. Станом на 31 грудня 2021 року частка Групи у статутних капіталах Товариства з обмеженою відповідальністю «Контейнерний Термінал Фастів» та Товариства з обмеженою відповідальністю «Мостиська Драй Порт» становить 50%.

Нові підприємства. На початку 2021 року Група створила нові підприємства: Товариство з обмеженою відповідальністю «Мостиська Балк Термінал» з метою будівництва терміналу для перевалки навалочних вантажів та Товариство з обмеженою відповідальністю «Кемікал Контейнер Солюшнз» (далі – ТОВ «КК Солюшнз») - компанію, яка буде працювати у напрямках організації перевезень вантажів у контейнерах. У липні 2021 року частка участі Групи у статутному капіталі ТОВ «КК Солюшнз» була зменшена до 50% внаслідок продажу часток зовнішнім інвесторам, які сприятимуть розвитку основних напрямків діяльності підприємства.

1 ТОВ «Лемтранс» та його діяльність (продовження)

Станом на 31 грудня 2021 року в Групі працювала 1 951 особа (на 31 грудня 2020 року – 2 017 осіб).

Юридична адреса Компанії: вул. Антоновича 46-46А, Київ, 03150, Україна.

2 Умови, у яких працює Група

Події, що впливали на 2021 рік. В 2021 році економіка України демонструвала позитивну динаміку відновлення від пандемії COVID-19. Цьому також сприяли відновлення світової економіки та зростання цін на світових товарних ринках, стійкий споживчий попит та нарощування інвестицій підприємствами після кризи. У 2021 році зростання реального ВВП, за оцінками Національного банку України (НБУ), становило близько 3% у річному вимірі після скорочення на 3,8% у 2020 році.

Національний банк України реалізував процентну політику, що відповідала цільовим показникам інфляції, та утримував плаваючий курс гривні. Темп інфляції в Україні прискорився та досягнув у річному обчисленні 10% в 2021 році (у порівнянні з 5% в 2020 році). Зростання темпів інфляції разом зі зростанням індексу споживчих цін змусило НБУ розпочати реалізацію жорсткішої кредитно-грошової політики та поступове підвищення його облікової ставки з 6% у червні 2020 року до 10% у січні 2022 року.

Події, що впливають на 2022 рік. Військове вторгнення 24 лютого 2022 року Російської Федерації на територію України та подальше розгортання бойових дій завдали серйозного удару українській економіці. Внаслідок російського вторгнення гостро постали питання комплексної безпеки для подальшого стабільного розвитку економічного та фінансового секторів в Україні. Відтоді умови, в яких працює Компанія, залишаються ризиковими та характеризуються високим ступенем невизначеності. З огляду на динамічний характер ситуації та непрогнозованість ходу війни, для оцінки економічного спаду, скоріше за все, знадобиться певний час. Наразі уряд встановив пріоритетність видатків на оборону та соціальну сферу і продовжував виконувати свої зобов'язання з погашення зовнішнього боргу. Підприємства країни продовжують сплачувати податки, а фінансова система забезпечує грошові потоки. Попри поточну нестабільну ситуацію банківська система залишається стабільною з достатньою ліквідністю в умовах воєнного стану, і всі банківські послуги доступні її клієнтам – як юридичним, так і фізичним особам.

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони й відповідно до українського законодавства в Україні введено воєнний стан з 24 лютого 2022 року, строк дії якого триває до 23 серпня 2022 року.

Протягом кількох місяців після початку повномасштабної воєнної атаки тривають бої у кількох великих містах України та навколо них, наслідком яких стали тисячі жертв серед цивільного населення. Російські атаки мають на меті руйнування військової та цивільної інфраструктури на всій території України, включаючи лікарні та житлові комплекси. Водночас на окупованих територіях були пошкоджені маршрути матеріально-технічного постачання, і наразі доступ до них відсутній. Інші залізничні та автомобільні логістичні маршрути доступні для використання, оскільки Україна має розгалужену мережу автомобільних і залізничних доріг.

Український уряд отримав фінансування та пожертви від міжнародних організацій і різних країн для підтримки фінансової стабільності, а також фінансування соціальних виплат і військових потреб (від Міжнародного валютного фонду, Європейського Союзу та безпосередньо від численних країн).

Національний банк України відтермінував прийняття рішення про його основну облікову ставку, яка залишалася без змін у розмірі 10%, до червня 2022 року. З 03 червня 2022 року облікову ставку підвищено до 25%. НБУ очікує, що підвищення облікової ставки до 25% буде достатнім для послаблення тиску на валютному ринку та стабілізації інфляційних очікувань.

З метою забезпечення надійного та стабільного функціонування фінансової системи країни НБУ встановив обмеження на зняття готівкової іноземної валюти та на зняття коштів з рахунків в національній валюті і перейшов від гнучкого режиму курсоутворення до режиму фіксованого курсу обміну 29,25 гривні за 1 долар США на валютному ринку. Станом на дату цього звіту офіційний обмінний курс гривні щодо долара США, встановлений НБУ, становить 29,25 гривні за 1 долар США порівняно з 27,28 гривні за 1 долар США станом на 31 грудня 2021 року та 28,27 гривні за 1 долар США станом на 31 грудня 2020 року.

З початку дії воєнного стану Верховна Рада України прийняла низку Законів, метою яких є спрощення оподаткування та урегулювання трудових відносин в умовах війни. Зокрема було запроваджено:

- Право на застосування спрощеної системи оподаткування III групи за ставкою 2% суб'єктами господарювання з річним доходом до 10 млрд. грн., окрім того, знята умова щодо кількості працівників;
- Норми про звільнення від ПДВ у разі постачання товарів на користь Збройних Сил, Нацгвардії та військ територіальної оборони України, у тому числі медичних установ; звільнення від ПДВ товарів, які були знищені в результаті бойових дій;
- Призупинення реєстрації податкових накладних/розрахунків коригувань до них, яку було відновлено з кінця травня 2022 року з одночасним зобов'язанням платників податків уточнити податковий кредит за податкові періоди з лютого по квітень 2022 року з метою виключення з нього сум, щодо яких відсутня реєстрація податкових накладних.

2 Умови, в яких працює Група (продовження)

- Призупинення податкових перевірок до припинення дії воєнного стану, окремі види яких згодом були відновлені;
- Податок на прибуток: коригування з пп. 140.5.9 Податкового кодексу України щодо безкоштовного надання коштів і товарів благодійним організаціям не застосовується до коштів та товарів, згідно з переліком (бронежилети, продукти та інші), наданих для потреб оборони певним суб'єктам (ЗСУ, МВС та іншим);
- та інші численні зміни, які, як очікується, не будуть мати суттєвого впливу на діяльність Групи.

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України підприємства Групи працюють у посиленому режимі задля забезпечення постачання необхідної виробництвом сировини та збереження логістичних ланцюгів. Вплив військової агресії Російської Федерації проти України на діяльність Групи розкрито у Примітці 4.

Група допомагає Збройним Силам України та територіальній обороні, підтримує населення в країні. Група перерахувала кошти на спеціальний рахунок НБУ; сплачує логістичний тариф на доставку гуманітарного вантажу для мирного населення; допомагає доставити продукти у деякі регіони тощо. Одне з дочірніх підприємств Групи, Товариство з обмеженою відповідальністю «Левада Карго», спільно з іншими компаніями організовує логістичні ланцюги поставок гуманітарної допомоги із Європи до України. Це спільна ініціатива АТ «Укрзалізниця», українських та європейських компаній та European Business Association.

Остаточний результат війни та її наслідки передбачити надзвичайно складно, проте очевидно, що вони матимуть вкрай негативний вплив на економіку України та бізнес Групи.

COVID-19. Протягом 2021 року, задля мінімізації соціальних контактів для працівників Компанії, які забезпечують безперервну роботу виробничих підрозділів, діяв каскадний 4-рівневий графік роботи, а для офісних працівників — режим дистанційної роботи. Також тривало проведення профілактичних і протиепідеміологічних заходів для попередження захворювання працівників.

Станом на 31 грудня 2021 року рівень поширення інфекції залишався високим та існував ризик того, що українські органи влади вводитимуть додаткові обмеження у наступних періодах, у тому числі у зв'язку з появою нових різновидів вірусу. У травні 2022 року термін дії карантину в Україні було продовжено до 31 серпня 2022 року та на період воєнного стану фізичним особам і суб'єктам господарювання рекомендовано дотримуватися протиепідемічних заходів, спрямованих на запобігання поширенню COVID-19. На дату випуску цієї консолідованої фінансової звітності ситуація з COVID-19 все ще змінюється і її наслідки залишаються невизначеними.

3 Управління капіталом

Мета Групи при управлінні капіталом полягає в забезпеченні здатності Групи продовжувати безперервно свою діяльність, щоб приносити прибуток учасникам та вигоди іншим зацікавленим сторонам.

Керівництво контролює капітал на основі співвідношення позикових і власних коштів. Це співвідношення розраховується як чиста сума боргу, поділена на загальну суму капіталу. Чиста заборгованість розраховується як загальна сума позикових коштів та інших фінансових зобов'язань за вирахуванням зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності мінус грошові кошти та їх еквіваленти до знецінення. Капітал розраховується як чисті активи, які належать учасникам, плюс частки участі, що не забезпечують контролю, як показано у консолідованому звіті про фінансовий стан.

У наведеній нижче таблиці показано коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Всього позикових коштів та інших фінансових зобов'язань (Примітка 18)	9 906 059	9 368 602
Мінус: чисті активи, які належать учасникам (Примітка 18)	(7 649 625)	(6 807 479)
Мінус: зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності (Примітка 18)	(232 796)	(489 203)
Мінус: дивіденди до сплати (Примітка 18)	-	(45 688)
Мінус: ПДВ, який належить до зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності (Примітка 18)	(1 927)	(7 904)
Мінус: грошові кошти та їх еквіваленти (Примітка 16)	(1 761 377)	(1 794 419)
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки (Примітка 16)	(7 758)	(8 404)
Чиста заборгованість	252 576	215 505
Чисті активи, які належать учасникам (Примітка 18)	7 649 625	6 807 479
Частки участі, що не забезпечують контролю (Примітка 9)	872 229	681 978
Всього капіталу	8 521 854	7 489 457
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	3%	3%

4 Основні принципи облікової політики

Основа підготовки інформації. Ця консолідована фінансова звітність (далі – фінансова звітність) підготовлена відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) за принципом історичної вартості з коригуваннями на переоцінку основних засобів. Нижче описані основні принципи облікової політики, які застосовувались при підготовці цієї фінансової звітності. Ці принципи застосовувались послідовно щодо всіх представлених у цій звітності періодів, якщо не зазначено інше.

Підготовка фінансової звітності відповідно до МСФЗ вимагає застосування певних важливих бухгалтерських оцінок. Вона також вимагає, щоб при застосуванні облікової політики Групи її керівництво застосовувало власні професійні судження. Сфери, що характеризуються високим рівнем оцінних суджень або складності, та сфери, в яких припущення й розрахунки мають велике значення для підготовки консолідованої фінансової звітності, описані у Примітці 5.

Відповідно до пункту 5 статті 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємства, які повинні складати фінансову звітність за МСФЗ, складають і подають фінансову звітність на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ в єдиному електронному форматі (iXBRL). Станом на дату випуску цієї фінансової звітності таксономією UA XBRL МСФЗ 2021 року ще не оприлюднено. У зв'язку з цим старт кампанії з подання фінансової звітності, складеної на основі Таксономії UA XBRL МСФЗ 2021 року в єдиному електронному форматі, ще не розпочато. Керівництво Групи планує підготувати пакет звітності у форматі iXBRL та подати його в строки встановлені законодавством.

Безперервність діяльності. Негативний вплив військової агресії Російської Федерації проти України на діяльність Групи зумовлений, перш за все, руйнуванням найбільших металургійних комбінатів в Україні та міста Маріуполь, у якому вони розташовані; зупиненням діяльності морських портів у Чорноморсько-Азовському регіоні та переорієнтацією експортно-імпорتنих потоків на західні залізничні прикордонні переходи, що суттєво скоротило експортні можливості через наявні логістичні обмеження; зменшенням завантаження потужностей гірничодобувних підприємств; призупиненням програм будівництва і розвитку; скороченням виробництва інших численних підприємств внаслідок воєнних дій та руйнуванням наземної інфраструктури. Це призвело до падіння обсягу залізничних вантажних перевезень у всіх регіонах України. Так у березні-квітні 2022 року обсяги навантажень у напіввагони в Україні скоротились на 60% порівняно з аналогічним періодом 2021 року, а ринкові ставки плати за їх використання знизились на 34% порівняно із середнім значенням за 2021 рік. Керівництво Групи прагне активно контролювати та обмежувати вплив цих подій на діяльність Групи за рахунок запровадження планів дій у позаштатних ситуаціях.

Група здійснює залізничні вантажні перевезення майже по всій контрольованій території України та має активи, заблоковані на тимчасово окупованих територіях та територіях, де відбувалися/відбуваються бойові дії, або на прилеглих до них територіях. Ці активи складають 11% загальних активів Групи, у тому числі 9% цих активів є рухомим майном у вигляді вантажних вагонів та контейнерів, які використовувалися на шляхах, розташованих безпосередньо або у близькості до територій ведення бойових дій.

Діяльність виробничих підрозділів Групи на сході України наразі повністю припинена. З метою забезпечення безпеки, офісні працівники продовжують працювати у дистанційному режимі, а робочий час виробничого персоналу додатково враховує обмеження, що діють у період воєнного стану.

В зазначених умовах Група приділяє особливу увагу здійсненню найбільш якісного надання логістичного сервісу та супутнього інформаційного забезпечення існуючим Клієнтам на базі наявних ефективних комунікаційних можливостей із ланками АТ «Укрзалізниця».

У зв'язку із швидкоплинністю геополітичної та військової ситуації в Україні Групою налагоджено процес щодобового моніторингу оперативної ситуації на теренах залізничних перевезень, як на шляхах загального корисовання, так і на внутрішніх коліях підприємств-замовників послуг з організації перевезень вантажів, із фіксацією подій, наслідків, прогнозів усунення ушкоджень, аналізу загальних наслідків для залізничної інфраструктури і об'ємів перевезень вантажів. Для цього на постійній основі здійснюються комунікації із керівництвом та структурними підрозділами АТ «Укрзалізниця», підприємствами, державними установами та військовими адміністраціями.

Наразі логістика перевезень у рухомому складі Групи вибудована таким чином, що виключає перевезення вантажів територіями з існуючими ризиками ескалації військового конфлікту та можливого блокування рухомого складу.

Діяльність Групи на ринку залізничних перевезень вантажів в умовах війни суттєво залежить від відновлення промисловості, проектів будівництва і розвитку, збільшення пропускної спроможності західних прикордонних переходів для нарощування обсягів міжнародних перевезень; відновлення руху залізничного транспорту в регіонах, які перебували в зонах ведення бойових дій; організації нових маршрутів вантажних перевезень; розвитку транспортної інфраструктури у вузьких місцях.

Існує значна невизначеність щодо майбутнього розвитку військового вторгнення, його тривалості, короткострокового та довгострокового впливу на Групу, її персонал, операції, ліквідність та активи. Може бути кілька сценаріїв подальшого розвитку поточної ситуації з невизначеною ймовірністю та з різним ступенем впливу на Групу.

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

Керівництво оцінило здатність Групи продовжувати свою діяльність як безперервну діяльність та змоделювало базовий сценарій та прогноз грошових потоків на період до кінця червня 2023 року.

Базовий сценарій передбачає збереження контролю над виробничими активами, розташованими на контрольованій території України, та здійснення залізничних перевезень на рівні показників березня-квітня 2022 року до кінця 2022 року з поступовим відновленням ринку залізничних перевезень починаючи з 2023 року. Ключовими суттєвими припущеннями в цьому сценарії є:

- (i) прогнозується зменшення середньорічного доходу на один вантажний вагон у 2022 році на 4% порівняно з аналогічним показником за 2021 рік та його подальше зростання у 2023 році;
- (ii) запланований обсяг рухомого складу, задіяного у перевезеннях вантажів з початку повномасштабного військового вторгнення, складає близько 50% від загального власного (орендованого) парку Групи до кінця 2022 року та поступово помісячно збільшується на 4% починаючи з січня 2023 року;
- (iii) поточні зобов'язання Групи за договорами лізингу та оренди виконуються відповідно до діючих домовленостей з лізингодавцями/орендодавцями та в межах діючого законодавства в умовах воєнного стану;
- (iv) не планується залучення банківських позикових коштів з метою забезпечення операційних потреб Групи.

Цей сценарій дозволяє не мати розривів ліквідності в кожному з місяців. У разі потреби Група може розглядати можливість залучення позикових коштів для реалізації інвестиційних проєктів.

Керівництво Групи вважає, що скориговані грошові потоки, отримані від профільної діяльності, будуть достатніми для врегулювання будь-яких зобов'язань, що підлягають оплаті протягом наступних дванадцяти місяців. Виконані керівництвом оцінки грошових потоків на наступні дванадцять місяців залежать від низки припущень, на які впливає існуюча суттєва невизначеність щодо подальшої значної ескалації воєнних дій та їх тривалості, які можуть призвести до руйнування залізничної інфраструктури та втрати рухомого складу. Ця суттєва невизначеність може викликати значні сумніви щодо здатності Групи продовжувати свою діяльність і, отже, в ході ведення своєї господарської діяльності Група може бути не в змозі реалізувати свої активи та погасити свої зобов'язання. Незважаючи на суттєву невизначеність щодо подальшої значної ескалації воєнних дій та їх тривалості, керівництво продовжує вживати заходів для мінімізації впливу на Групу, і тому вважає, що застосування припущення про безперервність діяльності Групи для складання цієї консолідованої фінансової звітності є доцільним.

Перерахунок іноземної валюти. Функціональною валютою і валютою подання Групи є національна валюта України – українська гривня. Ця фінансова звітність представлена в українських гривнях, і всі суми наведені з округленням до найближчої тисячі, якщо не зазначено інше.

Операції, що деноміновані в іноземній валюті, обліковуються за обмінним курсом Національного банку України (НБУ), чинним на дату здійснення операції. Курсові різниці, що виникають внаслідок розрахунків за операціями в іноземній валюті, включаються до складу прибутку чи збитку на основі обмінного курсу, чинного на дату проведення операції.

Монетарні активи і зобов'язання в іноземній валюті перераховуються у гривні за офіційним обмінним курсом НБУ на звітну дату. Перерахунок за курсами на звітну дату не застосовується до немонетарних статей, які оцінюються за первісною вартістю. Немонетарні статті обліковуються за обмінним курсом, що діє на дату їх початкових операцій.

Нижче наведені основні курси обміну, застосовані для перерахунку сум в іноземних валютах:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
1 долар США	27,28	28,27
1 євро	30,92	34,74

Курсові різниці, які відносяться до інвестиційної та фінансової діяльності, включаються до неопераційних курсових різниць. До таких статей належать заборгованості за кредитними договорами, договорами оренди, депозити з контрактним терміном погашення більш ніж три місяці, кредиторська та дебіторська заборгованість за основні засоби та нематеріальні активи, тощо.

Курсові різниці, за винятком тих, які відносяться до інвестиційної та фінансової діяльності, включаються до операційних курсових різниць.

Принципи консолідації. Дочірні підприємства представляють собою такі об'єкти інвестицій, у тому числі структуровані підприємства, які Група контролює, оскільки Група (i) володіє повноваженнями, які надають їй можливість управляти значущою діяльністю, що суттєво впливає на дохід об'єкта інвестицій, (ii) наражається на ризики, пов'язані зі змінним доходом від участі в об'єкті інвестицій, або має право на одержання такого доходу, та (iii) має можливість скористатися своїми повноваженнями щодо об'єкта інвестицій з метою

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

здійснення впливу на величину доходу інвестора. Під час оцінки наявності у Групі повноважень щодо іншого підприємства необхідно розглянути наявність та вплив реальних прав, включаючи реальні потенційні права голосу. Право є реальним, якщо власник має практичну можливість реалізувати це право при прийнятті рішення щодо управління значущою діяльністю об'єкта інвестицій. Група може володіти повноваженнями щодо об'єкта інвестицій, навіть якщо вона не має більшості прав голосу в об'єкті інвестицій. У подібних випадках для визначення наявності реальних повноважень щодо об'єкта інвестицій Група має оцінити розмір пакета своїх прав голосу по відношенню до розміру та ступеня розосередження пакетів інших власників прав голосу. Права захисту інших інвесторів, такі як пов'язані з внесенням корінних змін у діяльність об'єкта інвестицій або ті, що застосовуються у виключних обставинах, не перешкоджають можливості Групи контролювати об'єкт інвестицій. Консолідація дочірніх підприємств починається з дати переходу до Групи контролю над ними (дати придбання) і припиняється з дати втрати контролю над їх діяльністю.

Група переоцінює наявність чи відсутність контролю, якщо факти чи обставини вказують на зміну одного чи декількох елементів контролю, вказаних вище.

Група застосовує метод придбання для обліку об'єднань компаній, крім компаній, придбаних у сторін під спільним контролем. Сума винагороди, сплаченої при придбанні дочірнього підприємства, - це справедлива вартість переданих активів, зобов'язань, які ще не врегульовані перед колишніми власниками об'єкта придбання, та акцій, емітованих Групою. Сплачена винагорода включає справедливую вартість будь-якого активу чи зобов'язання, що виникло внаслідок домовленості про умовну винагороду. Придбані активи, що піддаються визначенню, а також зобов'язання і умовні зобов'язання, взяті на себе при об'єднанні бізнесу, спочатку оцінюються за справедливою вартістю на дату придбання. Група оцінює частку учасників, що не здійснюють контроль, індивідуально за кожною операцією або за справедливою вартістю, або пропорційно частці учасників, що не здійснюють контроль, у визначених сумах чистих активів придбаного підприємства, що піддаються визначенню.

Гудвіл визначається шляхом вирахування суми чистих активів придбаного підприємства із загальної суми таких величин: переданого відшкодування за придбане підприємство, суми частки учасників, що не здійснюють контроль, у придбаному підприємстві та справедливої вартості частки участі у капіталі придбаного підприємства, що належала безпосередньо перед датою придбання. Від'ємна сума («негативний гудвіл») визнається у складі прибутку чи збитку після того, як керівництво повторно оцінить, чи повністю ідентифіковані усі придбані активи, а також прийняті зобов'язання та умовні зобов'язання, і проаналізує правильність їхньої оцінки.

Всі внутрішньогрупові операції, залишки, доходи та витрати за операціями між компаніями Групи виключаються при консолідації. Прибутки та збитки, що виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій, які визнаються у складі активів, також при консолідації виключаються. За необхідності, облікова політика дочірніх підприємств була змінена для приведення її у відповідність до облікової політики Групи.

Операції з неконтрольованими частками участі, які не призводять до втрати контролю, обліковуються як операції з капіталом, тобто як операції з власниками, які діють в якості власників. Різниця між справедливою вартістю сплаченої винагороди та відповідною придбаною часткою у балансовій вартості чистих активів дочірнього підприємства обліковується у складі капіталу. Прибутки або збитки від продажу неконтрольованих часток також обліковуються у складі капіталу.

Коли Група припиняє здійснювати контроль, частка участі у капіталі підприємства, що залишилась, переоцінюється за справедливою вартістю на дату втрати контролю, а зміна балансової вартості визнається у складі прибутку чи збитку. Справедлива вартість - це первісна балансова вартість для цілей подальшого обліку частки участі у капіталі, що залишилась, як асоційованої компанії, спільного підприємства або фінансового активу. Крім того, будь-які суми, раніше визнані в інших сукупних доходах щодо цього підприємства, обліковуються так, ніби Група здійснила безпосереднє вибуття відповідних активів чи зобов'язань. Це може означати, що суми, раніше відображені в інших сукупних доходах, рекласифікуються у прибуток чи збиток.

Основні засоби. Залізничні вантажні вагони обліковуються за справедливою вартістю за вирахуванням подальшого накопиченого зносу та подальших накопичених збитків від зменшення корисності (знецінення). Інші основні засоби обліковуються за первісною вартістю за мінусом накопиченого зносу та накопичених збитків від зменшення корисності (знецінення).

Справедлива вартість визначається на основі ринкової інформації. Оцінки проводяться з достатньою регулярністю, щоб забезпечити відсутність суттєвої різниці між справедливою вартістю та балансовою вартістю активів, що переоцінюються. Подальші надходження основних засобів обліковуються за первісною вартістю. Первісна вартість об'єкту основних засобів включає витрати, безпосередньо пов'язані з його придбанням. Первісна вартість активів, створених власними силами, включає вартість матеріалів, прямих витрат на оплату праці та відповідну частину виробничих накладних витрат.

Зростання облікової вартості за рахунок переоцінки відноситься до іншого сукупного доходу. При переоцінці основних засобів будь-яка накопичена амортизація на дату переоцінки згортається з первісною вартістю

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

таких основних засобів, а чиста вартість перераховується відповідно до результатів переоцінки. Уцінки, що компенсують попередні дооцінки основного засобу, визнаються у складі іншого сукупного доходу; всі інші уцінки відносяться до звіту про фінансові результати. Визнаний в інших сукупних доходах резерв переоцінки частково переноситься до нерозподіленого прибутку, коли актив використовується Групою. Сума перенесеного резерву переоцінки дорівнює різниці між амортизацією, що базується на переоціненій балансовій вартості основних засобів, та амортизацією, що базується на первісній вартості основних засобів. Під час вибуття переоціненого об'єкта основних засобів залишок резерву переоцінки, що стосується такого об'єкта, списується на нерозподілений прибуток.

Подальші витрати включаються в балансову вартість активу чи визнаються окремим активом у відповідних випадках, лише якщо існує ймовірність отримання Групою майбутніх економічних вигід, пов'язаних з цим активом, а його вартість можна достовірно оцінити. Визнання балансової вартості заміненого компонента припиняється. Усі інші витрати на ремонт та технічне обслуговування відносяться до операційних витрат протягом періоду, у якому вони фактично понесені.

Визнання основних засобів припиняється після їх вибуття або якщо тривале використання активу, як очікується, не принесе майбутніх економічних вигід. Прибутки та збитки від вибуття активів визначаються шляхом порівняння суми надходжень з їхньою балансовою вартістю та визнаються у складі прибутку чи збитку.

Амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом з метою розподілу первісної вартості чи вартості переоцінки до їхньої оціночної ліквідаційної вартості протягом визначеного очікуваного строку корисного використання.

	Строки експлуатації нових об'єктів у роках
Будівлі та споруди	5-60
Залізничні вантажні вагони	5-32
Машини та обладнання	5-30
Інші транспортні засоби	5-10
Інші основні засоби	2-15

Ліквідаційна вартість активу — це очікувана сума, яку Група отримала б у теперішній момент від продажу цього активу, за мінусом очікуваних витрат на продаж, яби стан та строк корисного використання цього активу відповідав строку експлуатації та стану, які цей актив матиме наприкінці строку корисного використання. Оціночна ліквідаційна вартість активу дорівнює нулю, якщо Група має намір використовувати актив до кінця фізичного строку його використання, окрім залізничних вантажних вагонів. Оціночна ліквідаційна вартість активів та залишковий строк їх корисного використання переглядаються та, за необхідності, коригуються перспективно станом на кінець кожного фінансового року.

Незавершені капітальні інвестиції. Об'єкти, які знаходяться в процесі незавершеного будівництва, капіталізуються як окремий елемент необоротних активів, відображаються за первісною вартістю за вирахуванням будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності (знецінення). При завершенні будівництва вартість об'єкта, за вирахуванням накопиченого збитку від знецінення, переноситься до відповідної групи основних засобів. Знос на об'єкти незавершеного будівництва не нараховується.

Невстановлене обладнання є устаткуванням, придбаним Групою, але не введеним в експлуатацію, що відображається за первісною вартістю за вирахуванням будь-яких накопичених збитків від зменшення корисності (знецінення). Амортизація цих активів не нараховується до моменту їхньої готовності до запланованого використання.

Зменшення корисності (знецінення) нефінансових активів. На кожну звітну дату Група визначає, чи існують ознаки можливого зменшення корисності нефінансових активів. Активи, які амортизуються, аналізуються на предмет зменшення корисності у випадку будь-яких подій або змін обставин, які свідчать про те, що відшкодування повної балансової вартості активу може стати неможливим. Збиток від зменшення корисності (знецінення) визнається у сумі, на яку балансова вартість активу перевищує вартість його очікуваного відшкодування. Очікувана вартість відшкодування активу — це його справедлива вартість за вирахуванням витрат на продаж або вартість активу при використанні, залежно від того, яка з них більша.

Для розрахунку можливого збитку від зменшення корисності (знецінення) активи групуються на найнижчому рівні, на якому існують грошові потоки, що можуть бути визначені, переважно незалежні від надходжень грошових коштів від інших активів (на рівні одиниць, які генерують грошові кошти). Балансова вартість активу зменшується до вартості відшкодування, а збиток від зменшення корисності (знецінення) визнається у складі прибутку чи збитку за рік, якщо актив не обліковується за переоціненою вартістю. Будь-який збиток від зменшення корисності (знецінення) переоціненого активу спочатку визнається як зменшення резерву переоцінки.

За винятком гудвілу, нефінансові активи, що зазнали зменшення корисності, аналізуються на предмет можливого сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення) на кожну звітну дату. За наявності

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

ознак того, що раніше визнані збитки від зменшення корисності (знецінення) активу більше не існують або зменшилися, проводять оцінку суми очікуваного відшкодування активу. Збиток від зменшення корисності (знецінення) активу, визнаний у попередніх роках, відновлюється. Балансову вартість активу збільшують до суми очікуваного відшкодування активу. Таке збільшення вартості не може перевищувати балансової вартості, яку було б визначено за вирахуванням амортизації, якби у попередніх роках не визнавався збиток від зменшення корисності (знецінення).

Необоротні активи, класифіковані як утримувані для продажу (або групи вибуття). Необоротні активи та групи вибуття (до складу яких можуть входити як необоротні, так і оборотні активи) відображаються у консолідованому звіті про фінансовий стан як «Необоротні активи, утримувані для продажу (або групи вибуття)», якщо їх балансова вартість буде відшкодована переважно у ході операції продажу протягом дванадцяти місяців після звітного періоду. Рекласифікація активів здійснюється у разі дотримання всіх наступних умов: (i) активи готові до негайного продажу в їх поточному стані; (ii) керівництво Групи склало поточну програму пошуку покупця та розпочало її реалізацію; (iii) проводиться активний маркетинг для продажу активів за оптимальною ціною; (iv) очікується, що продаж буде здійснено протягом одного року, та (v) не очікується, що план продажу буде суттєвим чином змінений або скасований.

Необоротні активи або групи вибуття, які у консолідованому звіті про фінансовий стан за поточний період класифіковані як утримувані для продажу, не рекласифікуються та не представляються в іншій категорії у порівняльному консолідованому звіті про фінансовий стан для відображення класифікації на кінець поточного періоду.

Група вибуття – це група активів (оборотних і необоротних), запланованих до вибуття у результаті продажу або іншим чином разом як група у ході однієї операції, і зобов'язання, безпосередньо пов'язані з цими активами, які будуть передані у результаті цієї операції. Гудвіл обліковується у складі групи вибуття у тому випадку, якщо група вибуття є одиницею, що генерує грошові кошти, на яку при придбанні був віднесений гудвіл.

Необоротні активи або групи вибуття, утримувані для продажу, в цілому оцінюються за їх балансовою вартістю або справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж залежно від того, яка з них менша. Основні засоби, утримувані для продажу, не амортизуються.

Зобов'язання, безпосередньо пов'язані з групою вибуття, які будуть передані при вибутті, підлягають рекласифікації і відображаються у консолідованому звіті про фінансовий стан окремим рядком.

Група як орендодавець. Якщо Група виступає орендодавцем в межах оренди, за якою, в основному, всі ризики та вигоди, пов'язані з володінням, передаються орендарю, орендовані активи відображаються як **дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом** та обліковуються за поточною вартістю майбутніх лізингових платежів. Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом та сублізингом первісно визнається на момент її початку (тобто коли починається строк лізингу) із застосуванням ставки дисконту, яка визначається на початок лізингових відносин (тобто на дату укладання лізингового договору чи на дату прийняття сторонами зобов'язань щодо основних умов лізингу залежно від того, яка з них настає раніше).

Різниця між повною вартістю такої заборгованості та її поточною вартістю являє собою незароблений фінансовий дохід. Цей дохід визнається протягом строку лізингу із використанням методу чистих інвестицій (до оподаткування), який передбачає постійну періодичну ставку процента. Додаткові витрати, безпосередньо пов'язані з підготовкою та укладанням лізингового договору, включаються до первісної оцінки вартості дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом та відносяться на зменшення доходів, визнаних протягом строку лізингу. Фінансові доходи від лізингу обліковуються у складі доходу від реалізації у складі прибутку чи збитку за рік.

Оціночний резерв під кредитні збитки визнається із використанням спрощеного підходу при очікуваних кредитних збитках за весь строк. Очікувані кредитні збитки визначаються так само, як і для інших фінансових активів, які оцінюються за амортизованою вартістю, та визнаються через оціночний резерв для списання чистої балансової вартості дебіторської заборгованості до приведеної вартості очікуваних грошових потоків, дисконтованих за процентними ставками, які закладені у договорах фінансового лізингу. Грошові потоки, використані для визначення очікуваних кредитних збитків, відповідають грошовим потокам, використаним для оцінки дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом.

Оренда, за якою Група не передає в основному всі ризики та вигоди щодо права власності на базовий актив, класифікується як **операційна оренда**. Первісні прямі витрати, понесені при укладанні договору про операційну оренду, включаються до балансової вартості базового активу та визнаються, як витрати протягом строку оренди на прямолінійній основі.

Група як орендар. Ідентифікація оренди та визначення строку оренди. На початку дії договору Група оцінює чи є договір орендою, або чи містить договір оренду. Договір є орендою, чи містить оренду, якщо він передає право контролювати користування ідентифікованим активом протягом певного періоду часу в обмін на компенсацію. Для договору, який є орендою або містить оренду, Група обліковує кожний компонент

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

оренди в договорі як оренду, окремо від компонентів не-оренди цього договору. Компоненти не-оренди обліковуються в тому періоді, до якого вони відносяться.

Група визначає строк оренди як невідмовний період оренди разом з періодами, які охоплюються можливістю продовження оренди у разі, якщо Група обґрунтовано впевнена у тому, що вона скористається такою можливістю; та періодами, які охоплюються можливістю припинити оренду, якщо Група обґрунтовано впевнена у тому, що вона не скористається такою можливістю. Після дати початку оренди Група повторно оцінює строк оренди при виникненні значної події або зміни обставин, які підконтрольні Групі та впливають на її здатність скористатися (або не скористатися) можливістю продовжити або припинити оренду.

Актив з права користування. На дату початку оренди Група визнає актив з права користування за первісною вартістю, яка складається з:

- теперішньої вартості орендних платежів, не сплачених на дату початку оренди;
- будь-яких орендних платежів, здійснених на, або до дати початку оренди, за вирахуванням отриманих стимулів;
- будь-яких первісних прямих витрат, понесених Групою;
- витрат на відновлення базового активу до стану, що вимагається умовами договорів оренди.

Після дати початку оренди Група оцінює актив з права користування, застосовуючи модель собівартості.

Амортизація активів з права користування розраховується прямолінійним методом протягом строку корисного використання, який визначається наступним чином:

(i) якщо Група виступає лізингодержувачем за договором лізингу з правом викупу активу та/або переходом права власності на базовий актив наприкінці строку лізингу, активи з права користування амортизуються протягом строку корисного використання базового активу або коротшого строку оренди, коли Група не є обґрунтовано впевненою в отриманні права власності на них до кінця строку лізингу. Строки корисного використання наведені у таблиці:

	Строки корисного використання нових об'єктів у роках
Залізничні вантажні вагони	5-32

(ii) якщо Група виступає орендарем за договором оренди без права викупу активу та/або переходу права власності на актив наприкінці строку оренди, активи з права користування амортизуються протягом строку оренди з урахуванням можливих продовжень та дострокових припинень, який може відрізнятись від строку дії договору оренди. Строки оренди наведені у таблиці:

	Строки оренди нових об'єктів у роках
Будівлі та споруди	2-5
Залізничні вантажні вагони	1-7
Машини та обладнання	5
Інші транспортні засоби	2-5

У звіті про фінансовий стан Група включає активи з права користування у той самий рядок, у якому відповідні базові активи подавалися б, якби вони були власністю Групи.

Орендне зобов'язання. На дату початку оренди Група визнає орендне зобов'язання за теперішньою вартістю орендних платежів, не сплачених на дату початку оренди. При дисконтуванні орендних платежів Група застосовує припустиму ставку відсотка в оренді, якщо таку ставку можна легко визначити. Якщо припустиму ставку неможливо визначити, на підставі інформації, доступної Групі, то Група застосовує ставку залучення додаткових запозичень.

Кожний орендний платіж частково відноситься на погашення заборгованості й частково на фінансові витрати з метою забезпечення постійної процентної ставки на суму залишку заборгованості. Відповідні орендні зобов'язання, за вирахуванням майбутніх фінансових витрат, включаються до складу інших фінансових зобов'язань. Процентні витрати відносяться на прибуток або збиток протягом строку оренди із використанням методу ефективної процентної ставки.

Орендні зобов'язання, як правило, переоцінюються Групою у наступних ситуаціях: (i) зміна первісної оцінки строку оренди; (ii) зміна індексу або ставки, що впливає на платежі (змінні орендні платежі). У першому випадку (i) Група переоцінює орендне зобов'язання, дисконтуючи переглянуті орендні платежі з використанням переглянутої ставки дисконту; у другому (ii) – дисконтуючи переглянуті орендні платежі за первісною ставкою. Група визнає суму переоцінки орендного зобов'язання як коригування первісної вартості активу з права користування. Переоцінка обліковується перспективно. Змінні орендні платежі, що не залежать від індексу або ставки, визнаються як витрати в періоді, в якому відбулася подія або умова, що ініціює платіж.

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

Модифікації договорів оренди виникають в результаті змін в базовому договорі, погоджених між Групою та орендодавцем після початку оренди. Облік модифікації залежить від того, збільшують або зменшують модифіковані умови сферу застосування договору оренди, і чи потребує збільшення сфери застосування сплати відшкодування, зіставного з ціною окремого договору, для нової сфери застосування договору оренди. Якщо модифікація розширює сферу дії оренди та компенсація за оренду зростає, Група обліковує модифікацію як окрему оренду. Якщо модифікація оренди не обліковується як окрема оренда Група обліковує переоцінку орендного зобов'язання шляхом: і) зменшення балансової вартості активу з права користування для відображення часткового або повного припинення оренди для модифікацій оренди, які зменшують сферу дії оренди. Група визнає у прибутку або збитку будь-який прибуток або збиток, пов'язаний з частковим або повним припиненням такої оренди; ii) здійснення відповідного коригування активу з права користування для всіх інших модифікацій оренди.

Зобов'язання за договором лізингу з правом викупу активу та/або переходом права власності на актив наприкінці строку лізингу, відповідно до якого, в основному, усі ризики та вигоди, пов'язані з володінням та використанням, передаються Групі, Група обліковує як зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності. Коли Група виступає орендарем за договором оренди без права викупу активу та/або переходу права власності на актив наприкінці строку оренди, відповідно до якого, в основному, усі ризики та вигоди, пов'язані з використанням, передаються Групі, зобов'язання за договором обліковується як зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності.

Гарантійні або авансові платежі за останні періоди оренди Група поділяє за видами на ті, що повертаються орендодавцями у кінці оренди, якщо Група не порушила контрактних умов, і ті, що зараховуються як орендні платежі за останні місяці оренди. Платежі, що повертаються, Група класифікує як гарантійний депозит, що оцінюється за справедливою вартістю в момент первісного визнання з відповідною капіталізацією до складу активу з права користування різниці між справедливою вартістю та номінальною вартістю такого депозиту. Платежі, що зараховуються як останні платежі, є частиною орендних платежів і впливають на розрахунок орендного зобов'язання та активу з права користування в момент первісного визнання.

Продаж активів з подальшою (зворотною) орендою. Якщо Група (орендар-продавець) передає актив іншому суб'єктові господарювання (орендодавцеві-покупцеві) і знову орендує цей актив у орендодавця-покупця, то Група обліковує договір про передачу активу та договір оренди, застосовуючи оцінку того чи є передача активу продажем і чи задовольняються вимоги МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».

Коли Група продає активи й одразу укладає угоду про фінансовий лізинг (оренду з правом викупу/переходом права власності) тих самих активів, то Група продовжує визнавати ці активи та визнає фінансове зобов'язання для будь-якої компенсації, отриманої від орендодавця-покупця. Таке фінансове зобов'язання обліковується за МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» та класифікується як *позикові кошти*.

Короткострокова оренда та оренда, за якою орендований актив є малоцінним. Група не застосовує принципи визнання та вимоги до обліку короткострокової оренди (строк оренди 12 місяців або менше) й оренди, за якою орендований актив є малоцінним. Група визнає орендні платежі, пов'язані з такою орендою, як витрати за прямолінійним методом протягом строку оренди у прибутку або збитку.

Податок на прибуток. Витрати з податку на прибуток включають поточний податок та відстрочений податок. У цій фінансовій звітності податки на прибуток показані відповідно до вимог законодавства, яке є чинним станом на звітну дату.

Витрати з податку на прибуток відображаються у складі прибутку чи збитку, якщо тільки вони не мають бути відображені у складі інших сукупних доходів або безпосередньо у складі капіталу у зв'язку з тим, що вони стосуються операцій, які також відображені у цьому самому або іншому періоді у складі інших сукупних доходів або безпосередньо у складі капіталу.

Поточний податок — це сума, що, як очікується, має бути сплачена податковим органам або ними відшкодована стосовно оподатковуваного прибутку чи збитків за поточний та попередні періоди. Інші податки, за винятком податку на прибуток, обліковуються у складі операційних витрат.

Відстрочений податок на прибуток розраховується за методом балансових зобов'язань відносно перенесених податкових збитків та тимчасових різниць, що виникають між податковою базою активів та зобов'язань та їхньою балансовою вартістю для цілей фінансової звітності. Відповідно до виключення при початковому визнанні, відстрочений податок не визнається для тимчасових різниць, що виникають при початковому визнанні активу або зобов'язання, яке не впливає на фінансовий результат або оподатковуваний прибуток у результаті операції, яка не є об'єднанням компаній.

Суми відстрочених податків визначаються із використанням ставок оподаткування, які діють або практично були введені в дію станом на звітну дату і які, як очікується, застосовуватимуться у періоді, коли будуть сторновані тимчасові різниці або зараховані перенесені податкові збитки. Відстрочені податкові активи та зобов'язання згортаються лише по окремих компаніях Групи, коли існує юридично закріплене право взаємозаліку поточних податкових активів і поточних податкових зобов'язань, і відстрочені податки

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

відносяться до одного й того ж суб'єкта господарювання й у межах компетенції одного податкового органу.

Відстрочені податкові активи за тимчасовими різницями, що зменшують оподатковувану базу, та перенесені податкові збитки відображаються лише в тому обсязі, у якому існує ймовірність отримання оподаткованого прибутку, відносно якого можна буде реалізувати тимчасові різниці.

На кожну звітну дату Група переглядає балансову вартість відстрочених податкових активів і зменшує їх балансову вартість, якщо більше не існує ймовірності одержання достатнього оподаткованого прибутку, що дав би змогу реалізувати частину або всю суму такого відстроченого податкового активу. Невизнані відстрочені податкові активи переглядаються на кожну звітну дату та визнаються тією мірою, якою з'являється значна ймовірність того, що майбутній оподатковуваний прибуток дасть змогу використовувати відстрочені податкові активи.

Група контролює сторнування тимчасових різниць, що відносяться до податків на дивіденди дочірніх підприємств чи до прибутку від їх вибуття. Група не відображає відстрочені податкові зобов'язання по таких тимчасових різницях, крім випадків, коли керівництво очікує сторнувати ці тимчасові різниці у найближчому майбутньому.

Товарно-матеріальні запаси. Товарно-матеріальні запаси обліковуються за первісною вартістю або чистою вартістю реалізації залежно від того, яка з цих сум менша. Вартість товарно-матеріальних запасів визначається за середньозваженим методом або за методом ФІФО. Вартість готової продукції та незавершеного виробництва включає вартість сировини, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та відповідну частину виробничих накладних витрат, розподілені на підставі нормальної виробничої потужності, але не включає витрат за позиковими коштами. Чиста вартість реалізації – це розрахункова ціна реалізації у процесі нормального ведення бізнесу за вирахуванням оціночних витрат на доведення запасів до завершеного стану та відповідних витрат для здійснення продажу.

Фінансові інструменти – основні терміни оцінки. Фінансові інструменти обліковуються за амортизованою вартістю, як описано нижче.

Амортизована вартість – це вартість при початковому визнанні фінансового інструмента мінус погашення основного боргу плюс нараховані проценти, а для фінансових активів – мінус будь-який оціночний резерв під очікувані кредитні збитки. Нараховані проценти включають амортизацію відстрочених витрат за угодою при початковому визнанні та будь-яких премій або дисконту від суми погашення із використанням методу ефективної процентної ставки. Нараховані процентні доходи та нараховані процентні витрати, у тому числі нарахований купонний дохід та амортизований дисконт або премія (у тому числі комісії, які переносяться на наступні періоди при первісному визнанні, якщо такі є), не відображаються окремо, а включаються до балансової вартості відповідних статей консолідованого звіту про фінансовий стан.

Метод ефективної процентної ставки – це метод розподілу процентних доходів або процентних витрат протягом відповідного періоду з метою отримання постійної процентної ставки (ефективної процентної ставки) від балансової вартості інструмента. Ефективна процентна ставка – це процентна ставка, за якою розрахункові майбутні грошові виплати або надходження (без урахування майбутніх кредитних збитків) точно дисконтуються протягом очікуваного терміну дії фінансового інструменту або, у відповідних випадках, протягом коротшого терміну до валової балансової вартості фінансового інструменту. Ефективна процентна ставка використовується для дисконтування грошових потоків за інструментами із плаваючою ставкою до наступної дати зміни процентної ставки, за винятком премії чи дисконту, які відображають кредитний спред понад плаваючу ставку, встановлену для цього інструмента, або інших змінних факторів, які не змінюються залежно від ринкових ставок. Такі премії або дисконти амортизуються протягом усього очікуваного терміну дії інструмента. Розрахунок поточної вартості включає всі комісійні та виплати, сплачені або отримані сторонами договору, що є невід'ємною частиною ефективної процентної ставки. Для активів, які є придбаними чи створеними кредитно-знеціненими фінансовими активами при первісному визнанні, ефективна процентна ставка коригується на кредитний ризик, тобто розраховується на основі очікуваних грошових потоків при первісному визнанні, а не на основі договірних грошових потоків.

Початкове визнання фінансових інструментів. Фінансові інструменти, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, спочатку обліковуються за справедливою вартістю. Усі інші фінансові інструменти спочатку визнаються за справедливою вартістю плюс/мінус витрати, понесені на здійснення операції. Найкращим підтвердженням справедливої вартості при початковому визнанні є ціна угоди. Прибуток або збиток при початковому визнанні визнається лише у тому разі, якщо існує різниця між справедливою вартістю та ціною угоди, підтвердженням якої можуть бути інші поточні угоди з тим самим фінансовим інструментом, що спостерігаються на ринку, або методики оцінки, які у якості базових даних використовують лише дані з відкритих ринків.

Класифікація та подальша оцінка фінансових активів. Група класифікує свої фінансові активи у наступні категорії оцінки:

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

- за амортизованою вартістю, та
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід або за справедливою вартістю через прибуток чи збиток.

Класифікація та подальша оцінка боргових фінансових активів залежить від (i) бізнес-моделі Групи для управління відповідним портфелем активів та (ii) характеристик грошових потоків за активом.

Бізнес-модель відображає спосіб, у який Група управляє активами з метою отримання грошових потоків: чи є метою Групи (i) виключно отримання передбачених договором грошових потоків від активів («утримання активів для отримання передбачених договором грошових потоків»), або (ii) отримання передбачених договором грошових потоків і грошових потоків, які виникають у результаті продажу активів («утримання активів для отримання передбачених договором грошових потоків і продажу»), або якщо не застосовується ні пункт (i), ні пункт (ii), фінансові активи відносяться до категорії «інших» бізнес-моделей та оцінюються за справедливою вартістю через прибуток чи збиток.

Бізнес-модель визначається для групи активів (на рівні портфеля) на основі всіх відповідних доказів діяльності, яку Група має намір здійснити для досягнення цілі, встановленої для портфеля, наявного на дату оцінки. Фактори, які Група враховує при визначенні бізнес-моделі, включають мету та склад портфеля, минулий досвід отримання грошових потоків за відповідними активами, підходи до оцінки та управління ризиками та методи оцінки доходності активів.

Якщо бізнес-модель передбачає утримання активів для отримання передбачених договором грошових потоків або для отримання передбачених договором грошових потоків і продажу, Група оцінює, чи являють собою грошові потоки виключно виплати основної суми боргу та процентів («тест на виплати основної суми боргу та процентів» або «SPPI-тест»). Фінансові активи із вбудованими похідними інструментами розглядаються у сукупності, щоб визначити, чи є грошові потоки за ними виплатами виключно основної суми боргу та процентів. У процесі такої оцінки Група аналізує, чи відповідають передбачені договором грошові потоки умовам базового кредитного договору, тобто проценти включають тільки відшкодування щодо кредитного ризику, вартості грошей у часі, інших ризиків базового кредитного договору та маржу прибутку.

Якщо умови договору передбачають схильність до ризику чи волатильності, які не відповідають умовам базового кредитного договору, відповідний фінансовий актив класифікується та оцінюється за справедливою вартістю через прибуток чи збиток. SPPI-тест виконується при первісному визнанні активу, а подальша переоцінка не проводиться.

Нижче описані категорії оцінки, у які Група класифікує свої фінансові активи:

За амортизованою вартістю: фінансовий актив відноситься до цієї категорії, якщо Група утримує фінансові активи виключно для отримання договірних грошових потоків (а не для їх продажу), за умови успішного проходження тесту характеристик грошових потоків, тобто грошові потоки від активу - це виключно платежі в рахунок основної суми боргу та процентів.

За справедливою вартістю через інший сукупний дохід: якщо фінансовий актив відповідає критеріям тесту характеристик грошових потоків і бізнес-модель передбачає отримання договірних грошових потоків і продаж фінансових активів, тоді такий актив відноситься до цієї категорії (якщо тільки не вибрано категорію оцінки за справедливою вартістю через прибуток чи збиток). Група може добровільно прийняти рішення оцінювати певні інструменти власного капіталу за справедливою вартістю через інший сукупний дохід. Такий вибір є остаточним при початковому визнанні.

За справедливою вартістю через прибуток чи збиток: активи, які не відповідають критеріям оцінки за амортизованою вартістю чи за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, оцінюються за справедливою вартістю через прибуток чи збиток. Похідні фінансові активи відносяться у категорію оцінки за справедливою вартістю через прибуток чи збиток.

Керівництво визначає класифікацію фінансових активів у момент їх початкового визнання.

Фінансові активи включаються до складу оборотних активів, за винятком тих із них, строк погашення яких перевищує 12 місяців після звітної дати. Такі активи включаються до складу необоротних активів.

Зменшення корисності (знецінення) фінансових активів – оціночний резерв під очікувані кредитні збитки. Група оцінює очікувані кредитні збитки (ОКЗ) для фінансових активів, які оцінюються за амортизованою вартістю та за справедливою вартістю через інший сукупний дохід. Група оцінює очікувані кредитні збитки та визнає чисті збитки від зменшення корисності (знецінення) фінансових активів на кожну звітну дату.

Оцінка очікуваних кредитних збитків відображає: (i) об'єктивну та зважену з урахуванням імовірності суму, визначену шляхом оцінки діапазону можливих результатів, (ii) вартість грошей у часі та (iii) всю обґрунтовану і підтверджену інформацію про минулі події, поточні умови та прогнозовані майбутні економічні умови, доступну на звітну дату без надмірних витрат і зусиль.

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

Фінансові інструменти, які оцінюються за амортизованою вартістю, та договірні активи відображаються у консолідованому звіті про фінансовий стан за вирахуванням оціночного резерву під очікувані кредитні збитки.

Група застосовує триетапну модель обліку знецінення на основі змін кредитної якості з моменту первісного визнання:

Етап 1 – Активи, умови яких виконуються: оціночний резерв під збитки визнається в сумі очікуваного кредитного збитку за 12-місячний період;

Етап 2 – Фінансові активи, кредитний ризик яких істотно зріс: оціночний резерв під збитки визнається в сумі очікуваного кредитного збитку за весь строк, та

Етап 3 – Кредитно-знецінені фінансові активи: оціночний резерв під збитки визнається в сумі очікуваного кредитного збитку за весь строк. Фінансові активи цього етапу оцінюються на індивідуальній основі.

Процентні доходи розраховуються із використанням методу ефективної процентної ставки: на Етапі 1 та Етапі 2 – до валової балансової вартості фінансового активу; на Етапі 3 – визнаються на основі амортизованої вартості фінансового активу.

Група застосовує спрощений підхід до дебіторської заборгованості за основною діяльністю, договірних активів та дебіторської заборгованості за орендою, який вимагає оцінювати оціночний резерв під очікувані кредитні збитки за сумою, яка дорівнює очікуваним кредитним збиткам за весь строк, що підлягають визнанню в момент первісного визнання такого активу.

Станом на звітну дату Група має такі категорії фінансових активів, які підлягають оцінці за моделлю очікуваних кредитних збитків:

Грошові кошти та їх еквіваленти;

Дебіторська заборгованість за реалізованими товарами та послугами;

Дебіторська заборгованість за орендою;

Фінансова допомога, що підлягає поверненню;

Фінансові інвестиції (депозити).

Група застосовує різні підходи для аналізу очікуваних кредитних збитків, які виникають за фінансовими активами від пов'язаних сторін та інших клієнтів.

Розрахунок очікуваних кредитних збитків для всіх суттєвих дебіторів та пов'язаних сторін виконується на індивідуальній основі з урахуванням договірних умов, очікуваного строку погашення, внутрішньо оцінених кредитних ризиків для суттєвих дебіторів на основі історичних фінансових результатів та враховуючи зовнішній кредитний рейтинг, за наявності. Коефіцієнт очікуваних кредитних збитків розраховується на основі середньої дохідності до погашення корпоративних облігацій, скоригованої на безризикову ставку та очікуваний строк погашення.

Для визначення значного підвищення кредитного ризику фінансового активу після первісного визнання та оцінки очікуваних кредитних збитків Група враховує всю обґрунтовану та підтверджену інформацію, актуальну та доступну без надмірних витрат і зусиль, включаючи як кількісну, так і якісну інформацію та аналіз на основі попереднього досвіду Групи та поінформовану кредитну оцінку, в тому числі прогнозну інформацію. Група розглядає наявність дефолту фінансового активу, якщо малоімовірно, що позичальник здійснить платіж на користь Групи для виконання його кредитних зобов'язань повною мірою без подання Групою вимог на примусове стягнення, наприклад, за рахунок реалізації забезпечення (якщо таке утримується).

Станом на кожну звітну дату Група оцінює, чи є фінансовий актив кредитно-знеціненим. Фінансовий актив є кредитно-знеціненим, якщо відбулася одна чи більше подій, які мають негативний вплив на оціночні майбутні грошові потоки від фінансового активу.

Припинення визнання фінансових активів. Група списує фінансові активи з балансу, коли (i) активи погашені або права на отримання грошових потоків від активів інакше втратили свою чинність або (ii) Група передала, в основному, усі ризики та вигоди, пов'язані з володінням активами, або (iii) Група не передала та не залишила, в основному, усі ризики та вигоди володіння, але припинила здійснювати контроль. Контроль вважається збереженням, якщо контрагент не має практичної можливості повністю продати актив непов'язаній стороні без внесення додаткових обмежень на перепродаж.

Вбудовані похідні фінансові інструменти. Похідні інструменти, вбудовані в договори, відокремлюються від основних договорів і обліковуються окремо, якщо вони не є тісно пов'язаними з економічними характеристиками та ризиками основних договорів. Якщо платежі, що підлягають сплаті у гривнях, знаходяться у прямій залежності від зміни курсу іноземної валюти, тоді вбудований похідний інструмент вважається тісно пов'язаним з основним договором, і в цілях обліку такий договір вважається деномінованим у відповідній іноземній валюті. В такому разі, фінансові активи або фінансові зобов'язання переоцінюються на кожну звітну дату за відповідним курсом іноземної валюти.

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

Вбудований похідний інструмент в основному договорі оренди має тісний зв'язок із основним договором, якщо вбудований похідний інструмент є індексом, пов'язаним із інфляцією, на зразок прив'язки індексу орендних платежів до індексу споживчих цін або передбачає здійснення змінних орендних платежів на основі змінних ставок відсотка. Такий інструмент обліковується згідно з вимогами до обліку змінних орендних платежів.

Разом з тим, якщо залежність не є прямою, а містить якісь порогові значення, коридори, індексацію лише за певних умов, то вбудований похідний інструмент не вважається тісно пов'язаним з основними договорами. Група відокремлює його від договору й обліковує окремо за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

Аванси (передоплати) видані. Аванси видані обліковуються за первісною вартістю мінус резерв на знецінення. Передоплата відноситься до категорії довгострокової, якщо товари чи послуги, за які надана передоплата, будуть отримані через один рік або пізніше, або якщо передоплата стосується активу, який при початковому визнанні буде включений до категорії необоротних активів. Аванси видані з метою придбання активу, включаються до складу його балансової вартості після того, як Група отримала контроль над цим активом і якщо існує ймовірність того, що Група отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з таким активом. Інші аванси видані списуються на прибуток чи збиток після отримання товарів або послуг, за які вони були здійснені. Якщо існує свідчення того, що активи, товари чи послуги, за які було видано аванси, не будуть отримані, балансова вартість авансів виданих зменшується належним чином і відповідний збиток від знецінення визнається у складі прибутку чи збитку за рік.

Грошові кошти та їх еквіваленти. Грошові кошти та їх еквіваленти включають готівкові кошти, депозити до запитання в банках та інші короткострокові високоліквідні інвестиції, первісний термін яких не перевищує трьох місяців. Грошові кошти, використання яких обмежене, виключаються зі складу грошових коштів та їх еквівалентів. Суми, обмеження щодо яких не дають змоги обміняти їх або використати для розрахунку за зобов'язаннями протягом принаймні дванадцяти місяців після звітної дати, включено до складу необоротних активів. Грошові кошти та їх еквіваленти обліковуються за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки.

Класифікація та подальша оцінка фінансових зобов'язань. Фінансові зобов'язання обліковуються за амортизованою вартістю.

Позикові кошти. Позикові кошти спочатку визнаються за справедливою вартістю за вирахуванням витрат, понесених на здійснення операції, а надалі обліковуються за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки. Будь-яка різниця між сумою надходжень (за вирахуванням витрат на проведення операції) та вартістю погашення визнається у складі прибутку чи збитку протягом періоду, на який були залучені позикові кошти, з використанням методу ефективної процентної ставки.

Позикові кошти відображаються у складі поточних зобов'язань, крім випадків, коли у Групі є безумовне право відстрочити розрахунок за зобов'язанням принаймні на 12 місяців після звітної дати.

Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість. Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість визнається, якщо контрагент виконав свої зобов'язання за угодою. Кредиторська заборгованість відноситься до категорії поточних зобов'язань, якщо оплата підлягає здійсненню до одного року (або протягом нормального операційного циклу бізнесу, якщо він довший). Якщо ні, вони обліковуються як довгострокові зобов'язання. Кредиторська заборгованість спочатку визнається за справедливою вартістю, а надалі переоцінюється за амортизованою вартістю із використанням методу ефективної процентної ставки. Амортизована вартість обчислюється з урахуванням витрат на проведення операції, а також усіх премій та дисконтів при розрахунку.

Припинення визнання фінансових зобов'язань. Визнання фінансових зобов'язань припиняється у разі їх погашення (тобто коли зобов'язання, вказане у договорі, виконується чи припиняється або закінчується строк його виконання).

Суттєва зміна (модифікація) умов наявного фінансового зобов'язання або його частини обліковується як врегулювання початкового фінансового зобов'язання і визнання нового фінансового зобов'язання. Умови вважаються суттєво відмінними у разі, якщо дисконтована поточна вартість грошових потоків відповідно до нових умов, включаючи будь-які сплачені комісійні за вирахуванням отриманих комісійних, які дисконтовані із використанням первісної ефективної процентної ставки, відрізняється принаймні на 10% від дисконтованої поточної вартості залишкових грошових потоків за початковим фінансовим зобов'язанням. Якщо різниця становить 10% або більше, наявне зобов'язання списується з балансу й визнається нове фінансове зобов'язання. Після виконання тесту 10%-різниці Група може також прийняти рішення про проведення якісної оцінки з метою припинення визнання. Різниця між балансовою вартістю фінансового зобов'язання (або частини фінансового зобов'язання), врегульованого або переданого іншій стороні, та сумою сплаченої винагороди, включаючи будь-які передані негрошові активи або прийняті зобов'язання, визнається у складі прибутку чи збитку.

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

Якщо модифікація умов обліковується як погашення, всі витрати або сплачені винагороди визнаються у складі прибутку чи збитку. Якщо обмін або модифікація не обліковується як погашення, всі витрати чи сплачені винагороди відображаються як коригування балансової вартості зобов'язання і амортизуються протягом строку дії модифікованого зобов'язання, що залишився.

Аванси отримані. Аванси отримані обліковуються у розмірі первісно одержаних сум.

Резерви під зобов'язання та відрахування. Резерви під зобов'язання та відрахування – це зобов'язання нефінансового характеру із невизначеним строком або сумою. Резерви нараховуються, коли Група має теперішнє юридичне або конструктивне зобов'язання у результаті минулих подій і коли існує імовірність того, що погашення такого зобов'язання потребуватиме відтоку ресурсів, які передбачають економічні вигоди, а суму цього зобов'язання можна розрахувати з достатнім рівнем впевненості. Резерви оцінюються за приведеною вартістю витрат, що, як очікується, будуть потрібними для погашення зобов'язання, із використанням ставки до оподаткування, яка відображає поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та ризиків, пов'язаних із цим зобов'язанням. Збільшення резерву з плином часу відноситься на процентні витрати.

Обов'язкові платежі та відрахування, такі як податки, крім податку на прибуток або зборів, установлених регулюючими органами, на основі інформації, що стосується періоду, який передуює виникненню зобов'язання зі сплати, визнаються як зобов'язання, коли відбувається зобов'язувальна подія, що призводить до виникнення обов'язкового платежу, що визначена у законодавстві як така, яка спричиняє виникнення зобов'язання зі сплати обов'язкового платежу. Якщо сплата обов'язкового платежу здійснюється до того, як відбулася зобов'язувальна подія, цей платіж визнається як передоплата.

Чисті активи, які належать учасникам. Учасники товариств з обмеженою відповідальністю мають право на відшкодування своїх часток у статутному капіталі цих товариств у грошовій формі. Сума відшкодування є змінною величиною, яка залежить від вартості чистих активів кожної Компанії Групи. Зобов'язання товариства з обмеженою відповідальністю з відшкодування часток учасникам у його статутному капіталі призводить до виникнення фінансового зобов'язання, сума якого дорівнює поточній вартості відшкодування, навіть якщо вказане зобов'язання залежить від наміру учасника реалізувати своє право. Визначати справедливую вартість зобов'язання перед учасниками недоцільно, оскільки невідомо, чи захочуть учасники вилучити свої частки з капіталу товариства з обмеженою відповідальністю і коли це може відбутись. Група оцінює зобов'язання, визнане як «Чисті активи, які належать учасникам», за балансовою вартістю чистих активів, що, на її думку, є найбільш доречним за поточних обставин. Це зобов'язання було віднесене до категорії довгострокових зобов'язань, оскільки Група має безумовне право відстрочити відшкодування часток учасників принаймні на дванадцять місяців після дати отримання заявки на відшкодування.

Взаємозалік. Взаємозалік фінансових активів та зобов'язань, з подальшим включенням до звіту про фінансовий стан лише їхньої чистої суми, може здійснюватися лише у разі існування юридично визначеного права взаємозаліку визнаних сум, коли є намір провести розрахунок на основі чистої суми або одночасно реалізувати актив і розрахуватися за зобов'язаннями.

Умовні активи та зобов'язання. Умовний актив не визнається у фінансовій звітності. Інформація про нього розкривається у разі ймовірності притоку економічних вигід.

Умовні зобов'язання не визнаються у фінансовій звітності, крім випадків, коли існує ймовірність відтоку ресурсів для того, щоб розрахуватися за зобов'язаннями, і їхню суму можна розрахувати з достатнім рівнем точності. Інформація про умовні зобов'язання розкривається у фінансовій звітності, крім випадків, коли ймовірність відтоку ресурсів, які передбачають економічні вигоди, є незначною.

Винагороди працівникам. План зі встановленими внесками. Група робить на користь своїх працівників єдиний внесок до фондів соціального страхування. Внески розраховуються як процент від поточної валової суми заробітної плати та відносяться на витрати в міру їх здійснення.

Визнання доходів. Група визнає доходи від договорів із клієнтами, якщо (або коли) Група врегульовує зобов'язання до виконання за рахунок передачі об'єкта товару чи послуги клієнту, а клієнт отримує можливість розпоряджатися використанням активу та переважно всіма вигодами, які залишилися від активу. За кожним зобов'язанням до виконання Група визначає у момент укладання договору свою спроможність врегульовувати зобов'язання до виконання протягом періоду або в певний момент часу.

Для кожного зобов'язання до виконання, врегульованого протягом періоду, Група визнає доходи протягом такого періоду на основі оцінки прогресу в напрямку повного врегулювання такого зобов'язання до виконання пропорційно періоду надання послуг. Якщо зобов'язання до виконання не врегульоване протягом періоду, Група врегульовує зобов'язання до виконання у певний момент часу, у який клієнт отримує контроль над об'єктом активом.

У разі надання товарів або послуг клієнту із залученням іншої сторони, Група визначає, чи її обіцянка, по суті, є зобов'язанням до виконання для надання визначених товарів або послуг самостійно (виступає як принципал), або забезпечення надання цих товарів чи послуг іншою стороною (виступає як агент). У разі

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

врегулювання Групою зобов'язання до виконання у ролі принципала, доходи визнаються за балансовою вартістю винагороди, на яку вона, як очікує, має право в обмін на передані визначені товари або послуги, а в ролі агента – Група визнає доходи в сумі комісійної винагороди, на яку вона, як очікує, має право в обмін на забезпечення надання визначених товарів або послуг іншою стороною.

Група не очікує укладання договорів, у яких період між передачею обіцяних товарів чи послуг покупцю й оплатою їх покупцем перевищує один рік. Як наслідок, Група не коригує ціни угод на вплив вартості грошей у часі.

i) Організація перевезень вантажів у власних (орендованих) вагонах

Група надає послуги транспортування у власних (орендованих) вантажних вагонах здебільшого на території України. Доходи від цього виду діяльності визнаються окремо для кожного замовлення з перевезення.

ii) Реалізація власної продукції та перепродаж товарів

Перепродаж товарів переважно включає залізничні вантажні вагони. Доходи від продажу цієї продукції та інших товарів визнаються у момент передачі ризиків та вигод від володіння товарами. Зазвичай, це відбувається у момент відвантаження товару. Проте, якщо Група погоджується доставити вантаж у конкретне місце, доходи визнаються у момент передачі вантажу покупцю у встановленому місці. Група використовує стандартні правила ІНКОТЕРМС, такі як оплата перевезення до пункту призначення (СРТ), поставка в місце призначення, зазначене в договорі (DAP, DDP), франко-перевізник (FCA) та франко-завод (EXW), які визначають момент переходу контролю.

Продажі обліковуються на основі цін, вказаних у специфікаціях до договорів купівлі-продажу. Ціни продажу зазначаються окремо для кожної специфікації.

iii) Оренда залізничних вагонів та локомотивів

Платежі до отримання за операційною орендою визнаються як орендний дохід рівномірно протягом строку оренди.

iv) Процентні доходи за фінансовим лізингом

За фінансовим лізингом кожний лізинговий платіж частково відноситься на фінансові доходи і частково – на погашення капіталу з метою забезпечення постійної процентної ставки на суму залишку заборгованості за фінансовим лізингом. Процентні доходи кредитуються у прибутку чи збитку протягом строку лізингу із використанням методу ефективної процентної ставки.

v) Послуги

Доходи від послуг з ремонту, експедиції вантажів та транзитного перевезення визнаються в тому обліковому періоді, у якому ці послуги були надані.

Податок на додану вартість. ПДВ стягується за двома ставками: 20% стягуються з поставок товарів або послуг з місцем поставки на території України, включаючи поставки без оплати, та імпорту товарів в Україну (якщо такі поставки прямо не звільнені від ПДВ); 0% застосовуються до експорту товарів та супутніх послуг, а також до послуг з міжнародного перевезення. Вихідний ПДВ при продажу товарів та послуг обліковується у момент отримання товарів або послуг клієнтом або у момент надходження платежу від клієнта, залежно від того, що відбувається раніше. Вхідний ПДВ обліковується таким чином: право на кредит із вхідного ПДВ при закупівлях виникає у момент отримання зареєстрованої накладної з ПДВ, яка видається в момент надходження оплати постачальнику або в момент отримання товарів або послуг, залежно від того, що відбувається раніше, або право на кредит із вхідного ПДВ при імпорті товарів чи послуг виникає у момент сплати податку.

ПДВ, який стосується продажів та закупівель, визнається у балансі згорнуто й показується як актив або зобов'язання в сумі, відображеній у деклараціях з ПДВ. В інших випадках ПДВ відображається розгорнуто. У тих випадках, коли під знецінення дебіторської заборгованості був створений резерв, збиток від знецінення обліковується за валовою сумою заборгованості, включаючи ПДВ.

Аванси (передоплати) видані та аванси отримані показані у цій фінансовій звітності за вирахуванням ПДВ, оскільки очікується, що розрахунок за такими сумами буде здійснений шляхом постачання відповідних товарів або послуг.

Рух грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності у звіті про рух грошових коштів не включає ПДВ, за винятком відшкодування вартості предмета оренди за договорами лізингу з правом викупу активу та/або переходом права власності.

Визнання витрат. Витрати обліковуються за методом нарахування. Собівартість реалізованої продукції

4 Основні принципи облікової політики (продовження)

(робіт, послуг) переважно включає ціну закупівлі сировини, матеріалів, запасних частин, витрати на персонал, витрати на амортизацію основних засобів та активів з права користування, витрати на електроенергію, ремонти та інші відповідні витрати; вартість послуг із залізничних перевезень переважно включає тарифи до сплати залізницям за надання локомотивів та експлуатацію залізничної мережі.

Фінансові доходи. Фінансові доходи включають процентні доходи від банківських депозитів та поточних рахунків; ефект дисконтування фінансових активів, облікованих за амортизованою вартістю; прибутки, пов'язані з обліком позикових коштів, орендних зобов'язань та інших фінансових зобов'язань та інші фінансові доходи.

Фінансові витрати. Фінансові витрати включають процентні витрати за позиковими коштами, орендними зобов'язаннями та іншими фінансовими зобов'язаннями та збитки, пов'язані з обліком змін умов, припинення визнання, тощо; збитки від первісного визнання фінансових активів та інші фінансові витрати.

Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню. Фінансова допомога компаніям під спільним контролем, яка не підлягає поверненню, обліковується у складі неопераційних витрат, за винятком випадків, коли така допомога перераховувалася компаніям, що займаються благодійною діяльністю. У цьому разі перераховані кошти визнаються у прибутку та збитку від операційної діяльності у складі інших операційних доходів та витрат.

Фінансова допомога, що підлягає поверненню (поворотна фінансова допомога). Поворотна фінансова допомога, надана Групою іншим компаніям, класифікується як притоки та відтік грошових коштів від інвестиційної діяльності у звіті про рух грошових коштів. Поворотна фінансова допомога, отримана Групою від інших компаній, класифікується як притоки та відтік від фінансової діяльності у звіті про рух грошових коштів та відображається у балансі як небанківські позикові кошти. Надходження і виплати грошових коштів за фінансовою допомогою, що підлягає поверненню, відображаються у звітності на нетто-основі, якщо оборот є швидким, а строки погашення короткими (до 3 місяців).

Операційні сегменти. Формат подання інформації про операційні сегменти відповідає формату внутрішньої звітності, яка подається особі, відповідальній за прийняття операційних рішень Групи. Органом, відповідальним за прийняття операційних рішень, який відповідає за розподіл ресурсів та оцінку результатів діяльності операційних сегментів, визначена Наглядова рада.

5 Основні бухгалтерські оцінки та судження при застосуванні облікової політики

Група робить оцінки та припущення, які впливають на суми активів та зобов'язань, визнані у фінансовій звітності. Розрахунки та судження постійно оцінюються на основі попереднього досвіду керівництва та інших чинників, у тому числі на основі очікувань щодо майбутніх подій, які вважаються обґрунтованими за наявних обставин. Крім суджень, які передбачають облікові оцінки, керівництво Групи також використовує професійні судження при застосуванні облікової політики. Професійні судження, які найсуттєвіше впливають на суми, що відображаються у фінансовій звітності, та оцінки, результатом яких можуть бути значні коригування балансової вартості активів та зобов'язань протягом наступного фінансового року, включають:

Справедлива вартість основних засобів. Керівництво Групи щороку проводить аналіз для оцінки того факту, чи відрізняється суттєво балансова вартість рухомого складу від його справедливої вартості станом на кінець звітного періоду. Аналіз ґрунтується на цінових пропозиціях виробників вантажних вагонів, індексах цін, коливаннях валютних курсів після дати останньої переоцінки, рентабельності профільних напрямків діяльності та інших актуальних факторах. Якщо результати аналізу свідчать про те, що справедлива вартість об'єктів основних засобів суттєво відрізняється від їхньої балансової вартості, Група проводить додаткову переоцінку із залученням незалежних оцінювачів.

Зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування. Станом на 31 грудня 2021 року Група сторнувала збиток від зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування за договорами лізингу з правом викупу та/або переходом права власності, який було визнано через фактор економічного знецінення станом на 31 грудня 2020 року. Суттєві оцінки та судження керівництва Групи, пов'язані з визначенням вартості одиниці, що генерує грошові кошти, при використанні, разом з зовнішніми та внутрішніми ознаками відсутності або зменшення збитку від зменшення корисності, розкрито у Примітці 11.

Визначення строку оренди. При визначенні строку оренди, коли Група є орендарем, керівництво враховує всі факти та обставини, які створюють економічні стимули для виконання опціону на подовження договору чи невиконання опціону на припинення договору оренди. Опціони на подовження (або періоди часу після строку, визначеного умовами опціонів на припинення оренди) включаються до строку оренди тільки у тому разі, якщо існує достатня впевненість у тому, що договір буде подовжено (або не буде припинено).

5 Основні бухгалтерські оцінки та судження при застосуванні облікової політики (продовження)

Для визначення строку оренди Група розділяє договори без права викупу/переходу права власності за видами орендованих активів.

Оренда залізничних вантажних вагонів та локомотивів. Договори оренди укладаються Групою для забезпечення гнучкості в кількості використовуваних вантажних вагонів залежно від попиту на ринку перевезень, а отже Група може як укладати нові договори для збільшення вагонного парку, так і не продовжувати чинні договори у разі недостатнього попиту. Таким чином, хоча пролонгація договорів і є ймовірною, у ній відсутня обґрунтована впевненість. Отже, для таких договорів строк оренди дорівнює договірному строку.

Оренда вагонних депо, офісних приміщень та інших активів. Зазвичай Група укладає довгострокові договори оренди важливих для діяльності Групи активів. Однак пролонгація договору відбувається лише за погодження нових умов, що можуть переглядатися при кожному продовженні, і не є певною. У минулому також були приклади, коли окремі договори не продовжувалися або укладалися нові договори зі зміною сфери застосування. Отже, для таких договорів Група використовує договірний строк для встановлення строку оренди при первісному визнанні.

Ставка залучення додаткових запозичень орендаря. Група для визначення ставки додаткових запозичень орендаря використовує процентні ставки вартості запозичень нефінансовим корпораціям згідно з даними НБУ. Ця статистика наводиться лише за новими кредитами виданими у відповідному періоді та деталізується у розрізі видів валют і строків погашення.

Резерв під очікувані кредитні збитки за дебіторською заборгованістю. Станом на 31 грудня 2021 року резерв під очікувані кредитні збитки від дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості становив 15 484 тисячі гривень (на 31 грудня 2020 року – 25 481 тисячу гривень). Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року очікування щодо врегулювання дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості за окремими клієнтами не відповідали договірним угодам. Для визначення її знецінення керівництво застосувало професійні судження щодо очікуваних строків і сум погашення цієї заборгованості зазначеними клієнтами. Якщо професійні судження керівництва відрізнятимуться від фактичних платежів у майбутньому, у консолідованій фінансовій звітності Групи може знадобитися відображення додаткового знецінення в максимальній сумі дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості або сторнування знецінення буде віднесено на прибуток.

Податкове законодавство. Податкове, валютне та митне законодавство України продовжує змінюватись. Суперечливі положення тлумачаться по-різному. Керівництво вважає, що його тлумачення є доречним та обґрунтованим, проте не існує жодних гарантій того, що податкові органи його не оскаржать.

Операції з пов'язаними сторонами. У процесі звичайної діяльності Група здійснює операції з пов'язаними сторонами. За відсутності активного ринку таких операцій, для того щоб визначити, чи здійснювались такі операції за ринковими або неринковими ставками, використовуються професійні судження.

6 Застосування нових або змінених стандартів та інтерпретацій

Наступні змінені стандарти набули чинності з 1 січня 2021 року, але не мали суттєвого впливу на Групу:

- Реформа базової процентної ставки (IBOR) – зміни МСФЗ 9, МСБО 39, МСФЗ 7, МСФЗ 4 та МСФЗ 16 – Етап 2 (опубліковані 27 серпня 2020 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2021 року або після цієї дати).

Вплив реформи IBOR. Реформа та заміна різноманітних ставок пропозиції на міжбанківському ринку (IBOR) стала пріоритетом для регулюючих органів. Більшість ставок IBOR більше не публікуватимуться з 31 грудня 2021 року, а певні ставки LIBOR у доларах США більше не публікуватимуться з 30 червня 2023 року.

Станом на 31 грудня 2021 року загальна сума позикових коштів та інших фінансових зобов'язань Групи з процентною ставкою LIBOR у доларах США, які, як очікується, будуть переведені на альтернативні базові процентні ставки, складає 158 мільйонів гривень.

- Поступки з оренди, пов'язані з пандемією «COVID-19», – зміни МСФЗ 16 (опубліковані 28 травня 2020 року і набули чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2020 року або після цієї дати і діють до 30 червня 2021 року).

7 Нові положення бухгалтерського обліку

Нижче наведені опубліковані нові стандарти та інтерпретації, що будуть обов'язковими для застосування Групою у річних періодах, починаючи з 1 січня 2022 року та пізніших періодах. Група не застосовувала ці стандарти та інтерпретації до початку їх обов'язкового застосування.

- Продаж чи внесок активів в асоційовану компанію або спільне підприємство інвестором – зміни МСФЗ 10 та МСБО 28 (опубліковані 11 вересня 2014 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з дати, яка буде встановлена РМСБО, або після цієї дати).
- МСФЗ 17 "Договори страхування" (опублікований 18 травня 2017 року і набуває чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2021 року або після цієї дати; дату набуття чинності було в подальшому перенесено на 1 січня 2023 року змінами МСФЗ 17, як зазначено нижче).
- Зміни МСФЗ 17 та зміна МСФЗ 4 (опубліковані 25 червня 2020 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2023 року або після цієї дати).
- Класифікація зобов'язань у короткострокові або довгострокові - зміни МСБО 1 (видані 23 січня 2020 року і діють на річні періоди, що починаються з 1 січня 2022 року або пізніше).
- Класифікація зобов'язань у короткострокові або довгострокові – перенесення дати набуття чинності – зміни МСБО 1 (опубліковані 15 липня 2020 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2023 року або після цієї дати).
- Виручка, отримана до початку запланованого використання активу, Обтяжливі договори – вартість виконання договору, Посилання на Концептуальну основу – зміни обмеженої сфери застосування до МСБО 16, МСБО 37 та МСФЗ 3, і Щорічні удосконалення МСФЗ 2018-2020 років – зміни МСФЗ 1, МСФЗ 9, МСФЗ 16 та МСБО 41 (опубліковані 14 травня 2020 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2022 року або після цієї дати).
- Зміни МСБО 1 і Практичного керівництва 2 з МСФЗ: Розкриття облікової політики (опубліковані 12 лютого 2021 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2023 року або після цієї дати).
- Зміни МСБО 8: Визначення облікових оцінок (опубліковані 12 лютого 2021 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються 1 січня 2023 року або після цієї дати).
- Пільгові умови сплати орендної плати у зв'язку з COVID-19 – зміни МСФЗ 16 (опубліковані 31 березня 2021 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 квітня 2021 року або після цієї дати). Зміни МСФЗ 16, опубліковані 31 березня 2021 року, подовжують строк застосування спрощення практичного характеру з 30 червня 2021 року до 30 червня 2022 року.
- Відстрочені податки, пов'язані з активами та зобов'язаннями, що виникають за однією операцією, – зміни МСБО 12 (опубліковані 7 травня 2021 року і набувають чинності для річних періодів, які починаються з 1 січня 2023 року або після цієї дати).

Зазначені вище нові або переглянуті стандарти або інтерпретації, які вступили в силу для річних періодів, що починаються 1 січня 2022 року або після цієї дати, ймовірно не матимуть суттєвого впливу на Групу.

8 Інформація за сегментами

Діяльність Групи аналізується на основі трьох основних бізнес-сегментів:

1. **Залізничні перевезення вантажів** – це надання послуг з організації перевезень вантажів у власних (орендованих) вагонах та контейнерах, експедиції та транзиту вантажів, операційного лізингу вагонів клієнтам;
2. **Виробництво** – це діяльність з будівництва та ремонту залізничних колій, а також діяльність, пов'язана з реалізацією вантажних напіввагонів, локомотивів та металопродукції;
3. **Лізинг активів** – це надання в оренду залізничного рухомого складу (залізничних вагонів та локомотивів) та інших транспортних засобів.

Особа, відповідальна за прийняття операційних рішень, якою є Наглядова Рада, оцінює фінансові результати операційних сегментів на основі розрахунку скоригованого прибутку до вирахування відсотків, податків, зносу та амортизації (скоригований EBITDA). При обчисленні цього показника виключається зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування, фінансова допомога, спонсорські та добродійні внески, прибуток/збиток від вибуття основних засобів, вплив разових доходів та витрат операційних сегментів, а також прибутки/збитки від курсової різниці, крім курсових різниць, пов'язаних з переоцінкою оціночних резервів під кредитні збитки в іноземній валюті.

Географічні сегменти. Бізнес-сегменти Групи працюють в основному в Україні.

8 Інформація за сегментами (продовження)

Виручка та EBITDA

2021 рік	Залізничні перевезення вантажів	Вироб- ництво	Лізинг активів	Виклю- чення	Всього
Виручка від зовнішніх клієнтів	9 815 427	642 858	614	-	10 458 899
Виручка від продажів іншим сегментам	510	-	23 289	(23 799)	-
Всього виручки сегменту	9 815 937	642 858	23 903	(23 799)	10 458 899
Операційні витрати до вирахування зносу та амортизації, включаючи:	(7 059 841)	(627 305)	211 628	681	(7 474 837)
Операційні курсові різниці, пов'язані з переоцінкою резервів під кредитні збитки	-	(8)	(16 980)	-	(16 988)
Сторно резерву під кредитні збитки від дебіторської заборгованості	6 473	4 011	215 226	(132)	225 578
Результат сегменту (скоригований EBITDA)	2 756 096	15 553	235 531	(23 118)	2 984 062
2020 рік	Залізничні перевезення вантажів	Вироб- ництво	Лізинг активів	Виклю- чення	Всього
Виручка від зовнішніх клієнтів	14 082 073	504 038	7 637	-	14 593 748
Виручка від продажів іншим сегментам	226	-	64 366	(64 592)	-
Всього виручки сегменту	14 082 299	504 038	72 003	(64 592)	14 593 748
Операційні витрати до вирахування зносу та амортизації, включаючи:	(10 838 501)	(477 218)	(13 089)	626	(11 328 182)
Операційні курсові різниці, пов'язані з переоцінкою резервів під кредитні збитки	-	7 187	110 479	-	117 566
Сторно/(визнання) резерву під кредитні збитки від дебіторської заборгованості	5 312	(13 443)	(109 819)	31	(117 919)
Результат сегменту (скоригований EBITDA)	3 243 798	26 820	58 914	(63 966)	3 265 566

Далі показано порівняння скоригованого EBITDA сегментів із сумами, показаними у звітності за МСФЗ:

	2021 рік	2020 рік
Результат сегменту (скоригований EBITDA)	2 984 062	3 265 566
Узгодження показників:		
Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню	(1 888 122)	(751 300)
Фінансові витрати	(935 226)	(189 054)
Знос та амортизація	(879 142)	(1 368 681)
Збиток від вибуття основних засобів	(5 606)	(33 664)
Спонсорські та добродійні внески	(276)	(36 146)
Сторнування збитку від зменшення корисності/(збиток від зменшення корисності (знецінення)) основних засобів та активів з права користування	288 872	(322 082)
Фінансові доходи	93 216	404 358
Неопераційні курсові різниці	15 798	(101 716)
Операційні курсові різниці, крім прибутку/(збитку) від переоцінки резервів під кредитні збитки	8 789	(71 769)
Прибуток від збільшення справедливої вартості необоротних активів, призначених для продажу	-	15 083
Інші нерозподілені (витрати)/доходи, чиста сума	(2 476)	-
Прибуток (збиток) до оподаткування	(320 111)	810 595

8 Інформація за сегментами (продовження)**Виручка від найбільших клієнтів**

Виручка від реалізації основним клієнтам Групи, на кожного з яких припадає понад 10% від загальної виручки за поточний або в попередні роки, була такою:

	2021 рік	2020 рік
Компанії під спільним контролем SCM та інші пов'язані сторони		
SCM (Залізничні перевезення вантажів, Виробництво)	8 666 037	14 169 127
Клієнт 2 (Залізничні перевезення вантажів)	275 231	123 885
Всього виручки від найбільших клієнтів	8 941 268	14 293 012

9 Частки участі, що не забезпечують контролю

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року значна частка участі, що не забезпечує контролю, дочірнього підприємства Групи ПрАТ «Укртранслізинг» належить державі. Зведена інформація про частки участі, що не забезпечують контролю, у ПрАТ «Укртранслізинг» та його дочірніх підприємствах (далі - «Група «УТЛ»»), подана у таблиці далі.

У таблиці наведено інформацію про кожне підприємство Групи «УТЛ», у якому частки участі, що не забезпечують контролю, є суттєвими для Групи, а також інші частки участі, що не забезпечують контролю:

	Ефективна частка участі неkontролюючих акціонерів, %	Частка у сукупному доході (сукупному збитку) за рік	Ефект консолідації	Дивіденди, виплачені неkontролюючим акціонерам	Кумулятивна неkontрольована частка участі станом на кінець року
Станом на 31 грудня 2021 року та за 2021 фінансовий рік					
Приватне акціонерне товариство «Лізингова компанія «Укртранслізинг»	47,7	191 989	-	(5 144)	730 859
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська перевізна компанія»	47,7	4 262	-	-	123 035
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська транспортно-операторська компанія»	47,7	(588)	-	-	162 696
Товариство з обмеженою відповідальністю «Керченський стрілочний завод»	47,7	(212)	-	-	(144 634)
Інші	0,02	(57)	1	-	273
Всього		195 394	1	(5 144)	872 229
Станом на 31 грудня 2020 року та за 2020 фінансовий рік					
Приватне акціонерне товариство «Лізингова компанія «Укртранслізинг»	47,7	3 082	58 570	(26 109)	544 014
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська перевізна компанія»	47,7	(35 268)	(22 511)	-	118 773
Товариство з обмеженою відповідальністю «Українська транспортно-операторська компанія»	47,7	(3)	(36 034)	-	163 284
Товариство з обмеженою відповідальністю «Керченський стрілочний завод»	47,7	(251)	-	-	(144 422)
Інші	0,02	(176)	-	-	329
Всього		(32 616)	25	(26 109)	681 978

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року зведена фінансова інформація Групи «УТЛ» до вилучення операцій з іншими дочірніми підприємствами Групи та залишків за такими операціями була такою:

9 Частки участі, що не забезпечують контролю (продовження)

Оборотні активи	Необоротні активи	Поточні зобов'язання	Довгострокові зобов'язання	Дохід від реалізації	Прибуток	Всього сукупний дохід (сукупний збиток) за рік	Чисте збільшення/ (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів
Станом на 31 грудня 2021 року та за 2021 фінансовий рік							
709 703	1 478 270	(328 797)	(44 608)	327 765	346 540	417 696	223 135
Станом на 31 грудня 2020 року та за 2020 фінансовий рік							
424 384	1 551 442	(546 880)	(21 293)	383 209	1 422	(68 017)	189 496

10 Розрахунки та операції з пов'язаними сторонами

Для цілей цієї фінансової звітності сторони вважаються пов'язаними, якщо одна з них має можливість контролювати іншу, знаходиться під спільним контролем або може мати суттєвий вплив на іншу сторону при прийнятті фінансових чи операційних рішень. Під час аналізу кожного випадку відносин, що можуть становити відносини між пов'язаними сторонами, звертається увага на суть цих відносин, а не лише на їхню юридичну форму.

Нижче показаний характер відносин з тими пов'язаними сторонами, з якими Група проводила значні операції або мала суттєві залишки за такими операціями:

Звіт про фінансовий стан	31 грудня 2021 р.				31 грудня 2020 р.		
	Материнське підприємство (Прим.1)	Асоційовані та спільні підприємства	Компанії під спільним контролем SCM	Інші пов'язані сторони SCM	Материнське підприємство (Прим.1)	Компанії під спільним контролем SCM	Інші пов'язані сторони SCM
Активи з права користування	-	-	1 117	-	-	73 661	1 397
Непоточні фінансові інвестиції	-	-	4 505	-	-	586	-
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість	-	115 433	508 581	31	-	326 507	107
Поточні фінансові інвестиції	-	-	328 734	-	-	368 382	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	-	1 686 456	-	-	1 733 434	-
Чисті активи, які належать учасникам	(7 649 625)	-	-	-	(6 807 479)	-	-
Дивіденди до сплати	-	-	-	-	(45 688)	-	-
Небанківські позикові кошти, включаючи фінансову допомогу, що підлягає поверненню	-	-	(1 838 070)	(25 640)	-	(1 253 815)	(32 933)
Орендні зобов'язання	-	-	(1 230)	-	-	(104 254)	(3 182)
Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість	-	(24 491)	(384 041)	(47)	-	(513 937)	(167)

10 Розрахунки та операції з пов'язаними сторонами (продовження)

Фінансова допомога, що підлягає поверненню. У 2021 та 2020 роках Група надала та отримала від пов'язаних сторін безвідсоткову фінансову допомогу, що підлягає поверненню, з короткостроковими строками погашення. Грошові потоки, що були включені у звіт про рух грошових коштів, становили:

	Інвестиційна діяльність, надходження/ (відтік)	Фінансова діяльність, надходження/ (відтік)
2021 рік		
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	(115 750)	576 962
2020 рік		
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	-	(216 731)

Застава. Станом на 31 грудня 2021 року Група надала як заставу за банківськими позиками пов'язаних сторін, що розміщені у пов'язаному банку, основні засоби балансовою вартістю 286 556 тисяч гривень (на 31 грудня 2020 року - 337 454 тисячі гривень).

Нижче наведено статті доходів та витрат по операціях з пов'язаними сторонами за 2021 рік:

	2021 рік			
Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	Материнське підприємство (Прим.1)	Асоційовані та спільні підприємства	Інші компанії під спільним контролем SCM	Інші пов'язані сторони SCM
Дохід від реалізації:	-	22 322	8 629 221	14 494
Включаючи організацію перевезень у власних (орендованих) вагонах	-	2 638	7 906 146	1 524
Інші послуги	-	19 639	524 764	12 970
Дохід від реалізації товарів	-	-	149 497	-
Дохід від оренди / суборенди	-	45	48 814	-
Інші операційні доходи / витрати та інші прибутки (збитки), чиста сума	-	-	23 230	(14)
(Збиток) / сторнування збитку від зменшення корисності фінансових активів	-	(324)	359	1
Фінансові доходи, пов'язані з орендними зобов'язаннями	-	-	15 415	694
Процентні доходи за банківськими депозитами та поточними рахунками	-	-	70 324	-
Закупки:	-	-	(349 018)	(943)
Включаючи придбання ТМЦ	-	-	(241 402)	-
Отримання послуг	-	-	(88 047)	-
Короткострокову оренду	-	-	(19 569)	-
Амортизація активів з права користування	-	-	(75 028)	(1 737)
Спонсорські та добродійні внески	-	-	(240)	-
Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню	-	-	(1 888 122)	-
Фінансові витрати, пов'язані з орендним зобов'язанням	-	-	(1 365)	(26)
Дивіденди учасникам, класифіковані як витрати	(42 168)	-	-	-
Дооцінка чистих активів, класифікованих як фінансові зобов'язання	(842 147)	-	-	-

10 Розрахунки та операції з пов'язаними сторонами (продовження)

Нижче наведено статті доходів та витрат по операціях з пов'язаними сторонами за 2020 рік:

Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток	2020 рік			
	Материнське підприємство (Прим.1)	Асоційовані та спільні підприємства	Інші компанії під спільним контролем SCM	Інші пов'язані сторони SCM
Дохід від реалізації:	-	-	14 161 551	7 576
Включаючи організацію перевезень у власних (орендованих) вагонах	-	-	13 643 840	3 788
Інші послуги	-	-	493 855	3 788
Дохід від реалізації товарів	-	-	23 784	-
Дохід від оренди / суборенди	-	-	72	-
Інші операційні доходи / витрати та інші прибутки (збитки), чиста сума	-	-	11 921	-
(Збиток) / сторнування збитку від зменшення корисності фінансових активів	-	-	(6 765)	-
Фінансові доходи, пов'язані з орендними зобов'язаннями	-	-	13	10
Процентні доходи за банківськими депозитами та поточними рахунками	-	-	59 298	-
Уцінка чистих активів, класифікованих як фінансові зобов'язання	333 526	-	-	-
Закупки:	-	-	(287 050)	(473)
Включаючи придбання ТМЦ	-	-	(223 696)	-
Отримання послуг	-	-	(57 118)	(473)
Короткострокову оренду	-	-	(6 236)	-
Амортизація активів з права користування	-	-	(222 807)	(13 696)
Спонсорські та добродійні внески	-	-	(36 044)	-
Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню	-	-	(751 300)	-
Фінансові витрати, пов'язані з орендним зобов'язанням	-	-	(24 673)	(2 301)
Інші фінансові витрати	-	-	(18)	-
Дивіденди учасникам, класифіковані як витрати	(45 688)	-	-	-

Закупівля основних засобів. Протягом 2021 року Група придбала у пов'язаних сторін основні засоби балансовою вартістю 35 402 тисячі гривень.

Винагорода управлінському персоналу. У 2021 році винагорода основного управлінського персоналу Групи складалась із поточної заробітної плати, премій та відповідних відрахувань до фондів соціального страхування у загальній сумі 68 599 тисяч гривень (у 2020 році – 81 945 тисяч гривень).

11 Основні засоби та активи з права користування

Основні засоби. Рух основних засобів був таким:

	Залізничні вантажні вагони	Інші транс- портні засоби	Будівлі та споруди	Машини та обладнання	Інші основні засоби	Незавер- шені капітальні інвестиції	Всього
Переоцінена або первісна вартість							
На 1 січня 2020 р.	10 291 889	39 076	156 299	203 523	162 080	253 501	11 106 368
Придбання при об'єднанні бізнесу	71 431	46 550	-	-	484	296	118 761
Надходження	118 701	-	-	-	-	120 744	239 445
Переведення до іншої категорії	64 603	72 828	1 334	58 163	(44 183)	(152 746)	(1)
Переведення з/до категорії - активи з права користування	834	-	-	-	-	-	834
Вибуття	(104 987)	(251)	-	(5)	(838)	(164 781)	(270 862)
На 31 грудня 2020 р.	10 442 471	158 203	157 633	261 681	117 543	57 014	11 194 545
Надходження	4 796	64 884	-	-	-	141 029	210 709
Переведення до іншої категорії	(1 896)	13 850	5 502	21 362	16 710	(56 621)	(1 093)
Переведення з/до категорії - активи з права користування	796 602	-	-	-	-	(18 059)	778 543
Вибуття	(200 445)	(335)	(278)	(74)	(356)	(378)	(201 866)
На 31 грудня 2021 р.	11 041 528	236 602	162 857	282 969	133 897	122 985	11 980 838
Знос та знецінення							
На 1 січня 2020 р.	(1 337 414)	(21 369)	(155 644)	(146 546)	(69 086)	(14 078)	(1 744 137)
Амортизація	(878 171)	(5 369)	(69)	(12 371)	(21 874)	-	(917 854)
Переведення до іншої категорії	-	(19 605)	-	-	19 605	-	-
Переведення з/до категорії - активи з права користування	(103)	-	-	-	-	-	(103)
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку	(226 204)	(22)	-	-	-	-	(226 226)
Збиток від зменшення корисності, визнаний в іншому сукупному доході	(984 677)	-	-	-	-	-	(984 677)
Вибуття	39 367	244	-	5	804	-	40 420
На 31 грудня 2020 р.	(3 387 202)	(46 121)	(155 713)	(158 912)	(70 551)	(14 078)	(3 832 577)
Амортизація	(576 124)	(16 909)	(288)	(13 742)	(17 679)	-	(624 742)
Переведення до іншої категорії	738	-	-	6	349	-	1 093
Переведення з/до категорії - активи з права користування	(259 253)	-	-	-	-	-	(259 253)
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у прибутку чи збитку	288 872	-	-	-	-	-	288 872
Сторнування збитку від зменшення корисності, визнаного у іншому сукупному доході	838 360	-	-	-	-	-	838 360
Вибуття	108 235	35	9	48	279	-	108 606
На 31 грудня 2021 р.	(2 986 374)	(62 995)	(155 992)	(172 600)	(87 602)	(14 078)	(3 479 641)
Залишкова вартість основних засобів							
На 31 грудня 2020 р.	7 055 269	112 082	1 920	102 769	46 992	42 936	7 361 968
На 31 грудня 2021 р.	8 055 154	173 607	6 865	110 369	46 295	108 907	8 501 197

11 Основні засоби та активи з права користування (продовження)

Активи з права користування. Рух активів з права користування був таким:

	Залізничні вантажні вагони	Інші транс- портні засоби	Будівлі та споруди	Машини та обладнання	Інші основні засоби	Незавер- шені капітальні інвестиції	Всього
Первісна вартість							
На 1 січня 2020 р.	1 984 214	684	96 807	7 738	-	-	2 089 443
Придбання при об'єднанні бізнесу	-	-	1 389	-	-	-	1 389
Надходження	45 710	-	-	3 638	-	-	49 348
Переоцінка орендного зобов'язання	152 306	1 236	1 614	257	-	-	155 413
Переведення з/до категорії – основні засоби	(834)	-	-	-	-	-	(834)
Вибуття	(3 975)	-	-	-	-	-	(3 975)
На 31 грудня 2020 р.	2 177 421	1 920	99 810	11 633	-	-	2 290 784
Надходження	36 228	75	4 956	-	-	-	41 259
Переоцінка орендного зобов'язання	21 506	-	2 448	904	-	-	24 858
Переведення з/до категорії – основні засоби	(778 543)	-	-	-	-	-	(778 543)
Вибуття	(774 934)	-	(1 540)	-	-	-	(776 474)
На 31 грудня 2021 р.	681 678	1 995	105 674	12 537	-	-	801 884
Амортизація та знецінення							
На 1 січня 2020 р.	(738 611)	(579)	(19 125)	(972)	-	-	(759 287)
Амортизація	(429 073)	(252)	(19 996)	(1 499)	-	-	(450 820)
Переведення з/до категорії – основні засоби	103	-	-	-	-	-	103
Збиток від зменшення корисності, визнаний у прибутку чи збитку	(95 856)	-	-	-	-	-	(95 856)
Вибуття	3 864	-	-	-	-	-	3 864
На 31 грудня 2020 р.	(1 259 573)	(831)	(39 121)	(2 471)	-	-	(1 301 996)
Амортизація	(228 765)	(253)	(21 090)	(2 725)	-	-	(252 833)
Переведення з/до категорії основні засоби	259 253	-	-	-	-	-	259 253
Вибуття	773 890	-	1 540	-	-	-	775 430
На 31 грудня 2021 р.	(455 195)	(1 084)	(58 671)	(5 196)	-	-	(520 146)
Залишкова вартість активів з права користування							
На 31 грудня 2020 р.	917 848	1 089	60 689	9 162	-	-	988 788
На 31 грудня 2021 р.	226 483	911	47 003	7 341	-	-	281 738
Залишкова вартість основних засобів та активів з права користування							
На 31 грудня 2020 р.	7 973 117	113 171	62 609	111 931	46 992	42 936	8 350 756
На 31 грудня 2021 р.	8 281 637	174 518	53 868	117 710	46 295	108 907	8 782 935

Зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування.

2021 рік. Зростання терміну обігу вантажних вагонів, викликане дефіцитом тяги Укрзалізниці, призвело до суттєвого інвестування у придбання та оновлення рухомого складу учасниками ринку залізничних перевезень протягом 2017 – 2019 років. Часткове припинення пасажирських перевезень у зв'язку з карантинними обмеженнями 2020 року сприяло зменшенню терміну обігу вантажних вагонів і поступово, разом з іншими чинниками, призвело до профіциту напіввагонів у 2020 році, який продовжився і у першому півріччі 2021 року. Однак, за рахунок швидкого відновлення ринків від пандемії у 2021 році і активного

11 Основні засоби та активи з права користування (продовження)

зростання цін на залізничну сировину і вугілля в Україні з середини 2021 року відбулося різке підвищення попиту на залізничні перевезення. Це спричинило значне зростання вартості плати за використання вантажних вагонів протягом другого півріччя 2021 року, яка на кінець звітної року досягла відмітки вдвічі вищої за середньорічний показник.

В результаті описаних вище подій керівництво Групи дійшло висновку, що станом на 31 грудня 2021 року наявні ознаки того, що збитку від зменшення корисності (знецінення) рухомого складу, визнаного станом на 31 грудня 2020 року, вже немає або він може зменшитися, а саме наявні свідчення, які вказують, що економічна ефективність рухомого складу швидко відновлюється порівняно з очікуваннями на початку 2021 року.

Група зробила **оцінку вартості** рухомого складу (напіввагонів, вагонів-хоперів для транспортування окатишів та агломерату) **при використанні** станом на 31 грудня 2021 року, застосовуючи метод на основі теперішньої вартості оцінених майбутніх грошових потоків. Сума очікуваного відшкодування основних засобів та активів з права користування за договорами лізингу з правом викупу та/або переходом права власності станом на 31 грудня 2021 року суттєво перевищила балансову вартість рухомого складу, що призвело до відновлення корисності знецінених активів. Сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення) було визнано у Собівартості та в Іншому сукупному доході у Звіті про сукупний дохід (Примітка 11 Рух зменшення корисності (знецінення)).

Наступні **оцінки, судження та ключові припущення** були використані Групою при обчисленні вартості при використанні **станом на 31 грудня 2021 року**.

(i) прогноз майбутніх грошових потоків для одиниці, яка генерує грошові кошти, охоплює період часу, який дорівнює очікуваному строку корисного використання рухомого складу станом на дату оцінки;

(ii) оцінка грошових потоків базується на показниках річного бізнес-плану, затвердженого керівництвом Групи, а також на довгострокових прогнозах зміни середньорічного доходу на один вантажний вагон та зміни експлуатаційних витрат, що залежить від циклічності проведення ремонтів вантажних вагонів;

(iii) прогноз середньорічного доходу на один вантажний вагон враховує його інтенсивне зростання наприкінці 2021 року. Очікуваний ймовірний ріст у 2022 році по відношенню до 2021 року складає 115 %. З 2023 року прогнозується нормалізація ринку залізничних перевезень та зниження доходу на 33% порівняно із середнім доходом у попередньому році. Починаючи з 2024 року середньорічний дохід змінюється в прив'язці до зміни макропоказників: індексу споживчих цін;

(iv) операційні показники та витрати 2022 року коригуються внаслідок очікуваного прямування вантажних вагонів, які тимчасово не будуть використовуватись у залізничних перевезеннях, у відстій;

(v) теперішня вартість майбутніх грошових потоків визначається з використанням середньозваженої вартості капіталу після оподаткування за ставкою 13,6% для грошового потоку, номінованого в доларах США.

Визначена вартість при використанні найбільш чутлива до зміни середньозваженої вартості капіталу та середньорічного доходу на один вантажний вагон:

якщо середньозважена вартість капіталу після оподаткування буде вищою на 1%, це не призведе до часткового відновлення корисності рухомого складу – сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення), як і раніше, буде відображено у повній сумі за вирахуванням амортизації (якби збиток від зменшення корисності (знецінення) не визнавали для активів в попередні роки);

якщо середньорічний дохід на один вантажний вагон знизиться приблизно на 44%, це не призведе ні до сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення) рухомого складу, ні до додаткового збитку від зменшення корисності (знецінення).

2020 рік. Станом на 31 грудня 2020 року за результатами оцінки вартості рухомого складу при використанні Група визнала збиток від зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування.

При обчисленні вартості при використанні **станом на 31 грудня 2020 року** Група використовувала наступні **оцінки, судження та ключові припущення**:

(i) прогноз майбутніх грошових потоків для одиниці, яка генерує грошові кошти, охоплював період часу, який дорівнював очікуваному строку корисного використання рухомого складу станом на дату оцінки;

(ii) оцінка грошових потоків базувалася на показниках річного бізнес-плану, затвердженого керівництвом Групи, а також на довгострокових прогнозах зміни середньорічного доходу на один вантажний вагон та зміни експлуатаційних витрат, що залежить від циклічності проведення ремонтів вантажних вагонів;

(iii) прогноз середньорічного доходу на один вантажний вагон враховував його ймовірне зниження на 30 % у 2021 році по відношенню до 2020 року, поступове зростання у 2022-2023 роках та досягнення у 2024 році нормального рівня, що відповідає історичним показникам за останні 10 років. Починаючи з 2025 року середньорічний дохід змінювався в прив'язці до зміни макропоказників: індексу споживчих цін;

11 Основні засоби та активи з права користування (продовження)

(iv) операційні показники та витрати 2021 року коригувалися внаслідок очікуваного прямування вантажних вагонів, які тимчасово не будуть використовуватись у залізничних перевезеннях, у відстій;

(v) теперішня вартість майбутніх грошових потоків визначалася з використанням середньозваженої вартості капіталу після оподаткування за ставкою 13,4% для грошового потоку, номінованого в доларах США.

Визначена вартість при використанні станом на 31 грудня 2020 року була найбільш чутлива до зміни наступних ключових припущень:

якщо середньозважена вартість капіталу після оподаткування була вищою на 1%, це призводило до додаткового зменшення корисності (знецінення) рухомого складу на суму 356 251 тисячу гривень (у тому числі на 252 948 тисяч гривень зменшувався резерв переоцінки);

якщо середньорічний дохід на один вантажний вагон був вищим на 5%, це призводило до відновлення корисності рухомого складу у сумі 637 751 тисяча гривень (у тому числі до збільшення резерву переоцінки на 466 424 тисячі гривень в порівнянні з розрахунком, якби дохід на один вагон не змінювався).

Прогнозні оцінки майбутніх грошових потоків станом на 31 грудня 2021 року та станом на 31 грудня 2020 року базуються на обґрунтованих та прийнятих ключових припущеннях, які відображають найкращу оцінку комплексу економічних умов, що існуватимуть протягом решти строку корисного використання рухомого складу.

Рух зменшення корисності (знецінення). Зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування обліковане таким чином:

	Визнано у складі прибутку (збитку)	Визнано у складі іншого сукупного доходу	Всього
2021 рік			
Сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення), основні засоби	288 872	838 360	1 127 232
Сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення), активи з права користування	-	-	-
Всього сторнування збитку від зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування	288 872	838 360	1 127 232
2020 рік			
Збиток від зменшення корисності (знецінення), основні засоби	(226 226)	(984 677)	(1 210 903)
Збиток від зменшення корисності (знецінення), активи з права користування	(95 856)	-	(95 856)
Всього зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування	(322 082)	(984 677)	(1 306 759)

Справедлива вартість основних засобів. Залізничні вагони були переоцінені до ринкової вартості станом на 31 грудня 2018 року. Оцінка була проведена незалежним оцінювачем.

3 жовтня 2021 року спостерігалось зростання вартості будівництва нових вантажних вагонів у цінових пропозиціях виробників, але за відсутності достатньої впевненості у довгостроковості тенденції зростання Група дійшла висновку, що станом на 31 грудня 2021 року в проведенні додаткової переоцінки не має потреби.

Станом на 31 грудня 2021 року балансова вартість вагонів становила 6 515 951 518 тисяч гривень, якби вантажні вагони обліковувалися за первісною вартістю мінус амортизація та знецінення (на 31 грудня 2020 року – 4 711 346 тисяч гривень).

Основні засоби в заставі. Станом на 31 грудня 2021 року залізничні вагони балансовою вартістю 286 556 тисяч гривень були надані в заставу як забезпечення банківських позик пов'язаних сторін (Примітка 10). Станом на 31 грудня 2020 року залізничні вагони балансовою вартістю 427 651 тисяча гривень були надані в заставу як забезпечення банківських позик Групи (Примітка 18) та пов'язаних сторін (Примітка 10).

Передоплати за основні засоби. Незавершені капітальні інвестиції на 31 грудня 2021 року включали передоплати за основні засоби в сумі 39 548 тисяч гривень (на 31 грудня 2020 року – 32 727 тисяч гривень).

12 Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом

Далі показані строки погашення загальної суми дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	465 568	683 060
1 - 5 років	496	633
Валові інвестиції у фінансовий лізинг	466 064	683 693
Незароблений майбутній фінансовий дохід за фінансовим лізингом	(122)	(160)
Валова балансова вартість	465 942	683 533
Резерв під очікувані кредитні збитки	(464 874)	(681 500)
Чисті інвестиції у фінансовий лізинг	1 068	2 033
Заборгованість з погашенням до 1 року	(663)	(1 491)
Заборгованість з погашенням після 1 року	405	542

Приведена вартість фінансового лізингу є такою:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	663	1 491
1 - 5 років	405	542
Чисті інвестиції у фінансовий лізинг	1 068	2 033

Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом переважно деномінована в гривні та індексується на зміни поточного обмінного курсу гривні до долара США.

Група застосовує спрощений підхід до створення резервів під очікувані кредитні збитки, передбачений МСФЗ 9, який дозволяє використання резерву під очікувані збитки за весь строк інструменту для всіх активів у категорії "Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом".

У сумі оціночного резерву під очікувані кредитні збитки від дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом відбулись такі зміни:

	2021 рік	2020 рік
Залишок на 1 січня	681 500	571 681
Нова дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, визнана протягом періоду	285	1 319
Фінансові активи, визнання яких припинене за період	(192 184)	(813)
Зміни оцінок та припущень	-	(1 166)
Курсові коливання	(24 725)	110 479
Всього (зменшення)/ збільшення резерву під очікувані кредитні збитки у складі прибутку чи збитку за період	(216 624)	109 819
Списання за рахунок резерву	(2)	-
Залишок на 31 грудня	464 874	681 500

Знецінення дебіторської заборгованості ДП «Донецька залізниця». Наприкінці 2016 року Верховна Рада України встановила мораторій на звернення стягнення на активи АТ «Укрзалізниця» як правонаступника прав і зобов'язань Донецької залізниці до початку інвентаризації та експертної оцінки майна Донецької залізниці, розташованого на неконтрольованій території, на якій органи державної влади України тимчасово не здійснюють свої повноваження. У 2017 році Верховний Суд України підтримав позицію АТ «Укрзалізниця» щодо відсутності підстав визнання АТ «Укрзалізниця» правонаступником зобов'язань Донецької залізниці до завершення процедури правонаступництва.

З огляду на ці обставини, керівництво дійшло висновку про тимчасову втрату своєї спроможності відшкодувати вказану дебіторську заборгованість від реорганізованого суб'єкта за рахунок застосування юридичних механізмів до припинення дії мораторію, внаслідок чого неврегульована сума була повністю знецінена. Станом на 31 грудня 2021 року резерв під кредитні збитки становив 464 874 тисячі гривень (на 31 грудня 2020 року – 680 801 тисяча гривень).

12 Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом (продовження)

У червні 2020 року АТ «Укрзалізниця» було визнано правонаступником ДП «Донецька залізниця», в зв'язку з чим поновлено провадження у справі з відшкодування простроченої дебіторської заборгованості за договорами фінансового сублізингу, яке триває на дату цієї фінансової звітності. Наприкінці 2021 року частину дебіторської заборгованості ДП «Донецька залізниця» було погашено внаслідок співпраці з первісним лізингодавцем та реалізації домовленостей про відступлення права вимоги (Примітка 17).

Станом на 31 грудня 2021 року сума прострочених лізингових платежів за договорами фінансового сублізингу становила 467 915 тисяч гривень до вирахування відстроченого процентного доходу у сумі 3 041 тисяча гривень (на 31 грудня 2020 року - 683 953 тисячі гривень, в тому числі відстрочений процентний дохід – 3 152 тисячі гривень).

Визначати справедливую вартість дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом Донецької залізниці станом на 31 грудня 2021 року недоцільно оскільки заборгованість є кредитно-знеціненим активом у результаті сукупності подій, що негативно впливають на оцінювані майбутні грошові потоки, строк погашення яких неможливо передбачити.

У таблиці далі подано аналіз дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом за кредитною якістю станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року:

31 грудня 2021 р.			
	Очікувані кредитні збитки за весь строк по активам, які не є кредитно- знеціненими	Очікувані кредитні збитки за весь строк по активам, які є кредитно- знеціненими	Всього
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом			
непрострочена	1 058	-	1 058
прострочені менше ніж 90 днів	10	-	10
прострочені від 90 до 180 днів	-	-	-
прострочені від 180 до 365 днів	-	-	-
прострочені понад 365 днів	-	464 874	464 874
Валова балансова вартість	1 068	464 874	465 942
Резерв під очікувані кредитні збитки	-	(464 874)	(464 874)
Чисті інвестиції у фінансовий лізинг	1 068	-	1 068
31 грудня 2020 р.			
	Очікувані кредитні збитки за весь строк по активам, які не є кредитно- знеціненими	Очікувані кредитні збитки за весь строк по активам, які є кредитно- знеціненими	Всього
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом			
непрострочена	1 699	-	1 699
прострочені менше ніж 90 днів	173	-	173
прострочені від 90 до 180 днів	173	-	173
прострочені від 180 до 365 днів	297	-	297
прострочені понад 365 днів	390	680 801	681 191
Валова балансова вартість	2 732	680 801	683 533
Резерв під очікувані кредитні збитки	(699)	(680 801)	(681 500)
Чисті інвестиції у фінансовий лізинг	2 033	-	2 033

13 Фінансові інвестиції

Непоточні фінансові інвестиції складаються з таких статей:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Депозити з обмеженим правом використання та інше обмежене грошове покриття під банківські гарантії	5 005	695
Резерв під очікувані кредитні збитки	(500)	(109)
Всього непоточних фінансових інвестицій	4 505	586

Поточні фінансові інвестиції складаються з таких статей:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Депозити розміщені строком від 3 місяців до 1 року	332 333	362 762
Резерв під очікувані кредитні збитки	(4 167)	(3 161)
Депозити з обмеженим правом використання та інше обмежене грошове покриття під банківські гарантії	618	9 036
Резерв під очікувані кредитні збитки	(50)	(255)
Всього поточних фінансових інвестицій	328 734	368 382

Далі подано аналіз фінансових інвестицій за кредитною якістю:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Рейтинг за оцінкою рейтингової агенції Fitch Ratings: - «В» зі стабільним прогнозом	333 239	368 968
Всього фінансових інвестицій	333 239	368 968

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року фінансові інвестиції не прострочені та їх справедлива вартість приблизно дорівнює їхній балансовій вартості.

Станом на 31 грудня 2021 року 98% фінансових інвестицій деноміновані в доларах США, 2% - у євро (на 31 грудня 2020 року – 94% фінансових інвестицій деноміновані в доларах США, 6% - у євро).

Станом на 31 грудня 2021 року фінансові інвестиції були розміщені у банку, який є пов'язаною стороною (Примітка 10).

У таблиці далі пояснюються зміни в сумі оціночного резерву під очікувані кредитні збитки від фінансових інвестицій з початку до закінчення річного періоду:

	2021 рік	2020 рік
Залишок на 1 січня	3 525	2 565
Нові інструменти, придбані або створені протягом періоду	11 356	19 203
Фінансові активи, визнання яких припинене за період	(8 729)	(15 892)
Зміни оцінок та припущень	(1 435)	(2 351)
Всього збільшення резерву під очікувані кредитні збитки у складі прибутку чи збитку за період	1 192	960
Залишок на 31 грудня	4 717	3 525

Оціночний резерв під очікувані кредитні збитки був визнаний на основі середньої дохідності до погашення корпоративних облігацій, скоригованої на очікуваний строк погашення.

14 Запаси

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Виробничі запаси	199 676	170 173
Товари для перепродажу	12 333	18 938
Незавершене виробництво	24 272	22 564
Всього товарно-матеріальних запасів	236 281	211 675

15 Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Дебіторська заборгованість за продану металеву продукцію та вагонні частини	224 207	223 091
Дебіторська заборгованість за надані послуги залізничного перевезення та експедиції вантажів	221 913	30 734
Інша дебіторська заборгованість за основною діяльністю	87 330	108 422
Резерв під очікувані кредитні збитки	(6 894)	(11 153)
Всього дебіторської заборгованості за основною діяльністю	526 556	351 094
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	412 427	289 000
Інша дебіторська заборгованість	33 153	27 476
Резерв під очікувані кредитні збитки	(8 590)	(14 328)
Всього фінансової дебіторської заборгованості	963 546	653 242
Передоплати	129 127	161 201
ПДВ до відшкодування та пов'язані суми	95 029	14 422
Витрати майбутніх періодів	64 304	59 446
Інша дебіторська заборгованість	3 682	2 687
Всього дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості	1 255 688	890 998
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша непоточна дебіторська заборгованість	3 975	2 653
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша поточна дебіторська заборгованість	1 251 713	888 345
Всього дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості	1 255 688	890 998

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року справедлива вартість дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої фінансової дебіторської заборгованості Групи приблизно дорівнює її балансовій вартості.

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року частка валютної фінансової дебіторської заборгованості становить менше 1%.

Група застосовує спрощений підхід до створення резервів під очікувані кредитні збитки, передбачений МСФЗ 9. Рівні очікуваних збитків ґрунтуються на середній річній доходності до погашення корпоративних облігацій українських компаній, скоригованій на очікуваний строк погашення. Якщо кредитний ризик клієнта значно змінюється після дати визнання відповідної дебіторської заборгованості, рівень очікуваних збитків переглядається з урахуванням індивідуальної оцінки кредитної якості клієнта та прогнозової інформації.

У таблиці далі пояснюються зміни в сумі резерву під очікувані кредитні збитки від дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості з початку до закінчення річного періоду:

	2021 рік	2020 рік
Залишок на 1 січня	25 481	113 706
Нові інструменти, придбані або створені протягом періоду	9 667	22 185
Фінансові активи, визнання яких припинене за період	(17 933)	(37 471)
Зміни оцінок та припущень	(680)	16 198
Курсові коливання	(8)	7 187
Всього (зменшення)/збільшення резерву під очікувані кредитні збитки у складі прибутку чи збитку за період	(8 954)	8 099
Списання за рахунок резерву	(1 043)	(96 324)
Залишок на 31 грудня	15 484	25 481

Нижче представлено аналіз поточної фінансової дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості та резерву під очікувані кредитні збитки за кредитною якістю станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року:

15 Дебіторська заборгованість за основною діяльністю та інша дебіторська заборгованість (продовження)

31 грудня 2021 р.					
	Рівень збитків	Валова балансова вартість	ОКЗ за весь строк	Балансова вартість	Основа
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю від пов'язаних сторін – кредитно-знецінена	100%	200	(200)	-	Індивідуальний рівень, що ґрунтується на очікуваних грошових потоках та прогнозній інформації
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю - кредитно -знецінена	100%	3 003	(3 003)	-	
Інша дебіторська заборгованість від пов'язаних сторін – кредитно-знецінена	100%	4 561	(4 561)	-	
Інша дебіторська заборгованість – кредитно-знецінена	100%	2 699	(2 699)	-	
Загальна сума дебіторської заборгованості, до якої був застосований індивідуальний підхід для визначення кредитних збитків		10 463	(10 463)	-	
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю від пов'язаних сторін	5,7%-12,8%	473 800	(3 454)	470 346	Середня дохідність до погашення корпоративних облігацій, скоригована на очікуваний строк погашення
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю	8,0%	56 447	(237)	56 210	
Фінансова допомога, що підлягає поверненню, надана пов'язаним сторонам	8,9%	115 750	(324)	115 426	
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	8,0%	296 677	(750)	295 927	
Інша дебіторська заборгованість від пов'язаних сторін	5,7%	11 009	(2)	11 007	
Інша дебіторська заборгованість	8,0%	10 909	(254)	10 655	
Загальна сума дебіторської заборгованості, до якої був застосований груповий підхід для визначення кредитних збитків		964 592	(5 021)	959 571	
Всього поточної фінансової дебіторської заборгованості		975 055	(15 484)	959 571	
31 грудня 2020 р.					
	Рівень збитків	Валова балансова вартість	ОКЗ за весь строк	Балансова вартість	Основа
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю від пов'язаних сторін – кредитно-знецінена	100%	1 492	(1 492)	-	Індивідуальний рівень, що ґрунтується на очікуваних грошових потоках та прогнозній інформації
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю - кредитно -знецінена	100%	3 407	(3 407)	-	
Інша дебіторська заборгованість від пов'язаних сторін – кредитно-знецінена	100%	3 439	(3 439)	-	
Інша дебіторська заборгованість – кредитно-знецінена	100%	10 282	(10 282)	-	
Загальна сума дебіторської заборгованості, до якої був застосований індивідуальний підхід для визначення кредитних збитків		18 620	(18 620)	-	
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю від пов'язаних сторін	5,0%-18,7%	303 669	(3 539)	300 130	Середня дохідність до погашення корпоративних облігацій, скоригована на очікуваний строк погашення
Дебіторська заборгованість за основною діяльністю	6,3%	53 679	(2 715)	50 964	
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	6,3%	289 000	(578)	288 422	
Інша дебіторська заборгованість від пов'язаних сторін	5,0%	5 652	(3)	5 649	
Інша дебіторська заборгованість	6,3%	5 450	(26)	5 424	
Загальна сума дебіторської заборгованості, до якої був застосований груповий підхід для визначення кредитних збитків		657 450	(6 861)	650 589	
Всього поточної фінансової дебіторської заборгованості		676 070	(25 481)	650 589	

16 Грошові кошти та їх еквіваленти

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Банківські депозити строком до 3 місяців	1 105 033	1 416 340
Поточні рахунки	664 102	386 483
Резерв під очікувані кредитні збитки	(7 758)	(8 404)
Всього грошових коштів та їх еквівалентів	1 761 377	1 794 419

Станом на 31 грудня 2021 року и 31 грудня 2020 року усі грошові кошти та їх еквіваленти не прострочені, їхня справедлива вартість приблизно дорівнює балансовій вартості.

Станом на 31 грудня 2021 року 97% грошових коштів та їх еквівалентів було деноміновано у гривнях, 2% - у євро та 1% - у доларах США (на 31 грудня 2020 року - 99% було деноміновано у гривнях та 1% - у доларах США).

Значна частина грошових коштів та їх еквівалентів розміщена у пов'язаному банку (Примітка 10).

Далі подано аналіз грошових коштів та їх еквівалентів за кредитною якістю:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Рейтинг за оцінкою рейтингової агенції Fitch Ratings:		
- «В» зі стабільним прогнозом	1 686 456	1 733 434
Рейтинг за оцінкою рейтингової агенції Moody's:		
- «В3» зі стабільним прогнозом	74 886	60 770
Без рейтингу	35	215
Всього грошових коштів та їх еквівалентів	1 761 377	1 794 419

У таблиці далі пояснюються зміни в сумі оціночного резерву під очікувані кредитні збитки від грошових коштів та їх еквівалентів з початку до закінчення річного періоду:

	2021 рік	2020 рік
Залишок на 1 січня	8 404	65
Нові інструменти, придбані або створені протягом періоду	13 609	18 806
Фінансові активи, визнання яких припинене за період	(14 255)	(10 467)
Всього (зменшення)/збільшення резерву під очікувані кредитні збитки у складі прибутку чи збитку за період	(646)	8 339
Залишок на 31 грудня	7 758	8 404

17 Інші зобов'язання з оренди

Строки погашення загальної суми інших зобов'язань з оренди є такими:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Заборгованість з погашенням до 1 року	278 429	518 824

Далі показані зміни в сумі інших зобов'язань з оренди за звітний період:

	2021 рік	2020 рік
На 1 січня	518 824	434 629
Погашення	(200 843)	-
Проценти сплачені	(17 804)	-
Курсові різниці (вбудований похідний інструмент)	(20 246)	84 195
Зміна умов / припинення визнання	(1 502)	-
На 31 грудня	278 429	518 824

Інші зобов'язання з оренди деноміновані у гривнях та індексуються на зміни поточного обмінного курсу гривні до долара США.

17 Інші зобов'язання з оренди (продовження)

Станом на 31 грудня 2021 року оцінка справедливої вартості зобов'язань є недоречною, оскільки зобов'язання прострочені. Прострочені зобов'язання, пов'язані з орендними платежами за активи, які передані в сублізинг «Донецькій залізниці» (Примітка 12).

Керівництво Групи постійно знаходиться в діалозі з керівництвом лізингодавця. В умовах такої співпраці у 2021 році від лізингодавця надійшла пропозиція щодо відступлення права вимоги Групи до ДП "Донецька залізниця" (в особі АТ «Укрзалізниця») за договорами фінансового сублізингу. Реалізація цього проєкту дозволила припинити визнання орендного зобов'язання за деякими договорами фінансового лізингу та узгодити істотні умови стосовно погашення залишку боргу: Групу звільнено від будь-яких зобов'язань (у тому числі щодо оплати лізингових платежів) до моменту отримання коштів за договорами фінансового сублізингу та від будь-якої відповідальності у разі наявності заборгованості сублізингоодержувача; встановлено максимальну межу курсу долара США на дату оплати.

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Непоточні		
Чисті активи, які належать учасникам	7 649 625	6 807 479
Небанківські позикові кошти	44 604	109 059
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	39 997	56 906
Зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	98 507	192 470
Банківські позикові кошти	-	30 531
	7 832 733	7 196 445
Поточні		
Небанківські позикові кошти	1 925 599	1 524 536
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	11 511	282 476
Зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	134 289	296 733
Дивіденди до сплати	-	45 688
Банківські позикові кошти	-	14 820
ПДВ, який належить до зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності	1 927	7 904
	2 073 326	2 172 157
Всього класифіковано як чисті активи, які належать учасникам	7 649 625	6 807 479
Всього класифіковано як небанківські позикові кошти	1 970 203	1 633 595
Всього класифіковано як зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	232 796	489 203
Всього класифіковано як зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	51 508	339 382
Всього класифіковано як банківські позикові кошти	-	45 351
Дивіденди до сплати	-	45 688
ПДВ, який належить до зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності	1 927	7 904
Всього позикових коштів та інших фінансових зобов'язань	9 906 059	9 368 602

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання (продовження)

а) Чисті активи, які належать учасникам

Далі показано кумулятивне (зменшення)/збільшення чистих активів, які належать учасникам Компанії, протягом звітного періоду:

Кумулятивний приріст чистих активів				
	Сплачений капітал (аналогічно Зареєстрованому капіталу)	Резерв переоцінки (аналогічно Капіталу у дооцінках)	Накопичена переоцінка (аналогічно Нерозподіленому прибутку (непокритому збитку))	Всього
Залишок на 1 січня 2020 р.	1 218 000	2 972 732	2 950 298	7 141 030
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно чистому прибутку, який належить учасникам Компанії) ¹	-	-	486 436	486 436
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно дивідендам учасникам)	-	-	(45 688)	(45 688)
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно Іншому сукупному доходу (сукупному збитку), який належить учасникам Компанії)	-	(774 274)	-	(774 274)
Всього переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії	-	(774 274)	440 748	(333 526)
Ефект консолідації	-	-	(25)	(25)
Реалізований резерв переоцінки	-	(357 088)	357 088	-
Залишок на 31 грудня 2020 р.	1 218 000	1 841 370	3 748 109	6 807 479
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно чистому прибутку, який належить учасникам Компанії) ¹	-	-	222 907	222 907
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно дивідендам учасникам)	-	-	(42 168)	(42 168)
Переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії (аналогічно Іншому сукупному доходу (сукупному збитку), який належить учасникам Компанії)	-	661 408	-	661 408
Всього переоцінка чистих активів, які належать учасникам Компанії	-	661 408	180 739	842 147
Ефект консолідації	-	-	(1)	(1)
Реалізований резерв переоцінки	-	(219 885)	219 885	-
Залишок на 31 грудня 2021 р.	1 218 000	2 282 893	4 148 732	7 649 625

¹ У 2021 році сума переоцінки чистих активів, які належать учасникам, до вирахування дивідендів учасникам, класифікованих як витрати, дорівнює 222 907 тисяч гривень (2020 рік: 486 436 тисяч гривень). Прибуток, що належить неконтролюючим акціонерам, за 2021 рік становив 169 347 тисяч гривень (2020 рік: 545 тисяч гривень). Всього зміна в чистих активах від діяльності за 2021 рік (аналогічно чистому прибутку) – 392 254 тисячі гривень (2020 рік: 486 981 тисяча гривень).

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання (продовження)

б) Зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності

Далі показані строки погашення загальної суми інших зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	139 173	305 816
1 – 5 років	114 445	228 678
Понад 5 років	-	258
	253 618	534 752
Майбутні фінансові витрати	(20 822)	(45 549)
Чисте зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	232 796	489 203
Заборгованість з погашенням до 1 року	(134 289)	(296 733)
Заборгованість з погашенням після 1 року	98 507	192 470

Приведена вартість майбутніх платежів за зобов'язанням з оренди без права викупу/переходу права власності є такою:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	134 289	296 733
1 – 5 років	98 507	192 287
Понад 5 років	-	183
Чисте зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	232 796	489 203

Далі показані зміни в сумі зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності за період:

	2021 рік	2020 рік
На 1 січня	489 203	668 173
Нова оренда	12 873	8 254
Придбання при об'єднанні бізнесу	-	1 353
Переоцінка	24 858	155 411
Погашення	(260 356)	(417 008)
Проценти нараховані	26 250	61 738
Проценти сплачені	(26 372)	(61 615)
Курсові різниці (вбудований похідний інструмент)	(16 083)	73 029
Припинення оренди	(17 579)	(134)
Інші зміни	2	2
На 31 грудня	232 796	489 203

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання (продовження)**в) Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності**

Далі показані строки погашення загальної суми зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	15 003	303 869
1 – 5 років	45 696	66 488
	60 699	370 357
Майбутні фінансові витрати	(9 191)	(30 975)
Чисте зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	51 508	339 382
Заборгованість з погашенням до 1 року	(11 511)	(282 476)
Заборгованість з погашенням після 1 року	39 997	56 906

Приведена вартість майбутніх платежів за зобов'язанням з оренди з правом викупу/переходом права власності є такою:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	11 511	282 476
1 - 5 років	39 997	56 906
Чисте зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	51 508	339 382

Далі показані зміни в сумі зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності за звітний період:

	2021 рік	2020 рік
На 1 січня	339 382	461 741
Нова оренда	31 931	29 367
Погашення	(315 753)	(220 005)
Проценти нараховані	8 225	39 327
Проценти сплачені	(8 227)	(39 754)
Курсові різниці (вбудований похідний інструмент)	(3 885)	68 706
Зміна умов / припинення визнання	(165)	-
На 31 грудня	51 508	339 382

г) Небанківські позикові кошти

В попередніх роках Група продала залізничні вантажні вагони фінансовій установі і відразу уклала угоди про оренду з правом викупу/переходом права власності тих самих активів. Відповідно до вимог МСФЗ 15 та МСФЗ 9 операція з продажу вагонів та їх отриманням назад у лізинг була облікована у складі небанківських позикових коштів.

Строки погашення позикових коштів Групи є такими:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	1 925 599	1 524 536
1 – 5 років	44 604	109 059
Всього позикових коштів	1 970 203	1 633 595

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання (продовження)

Далі показані зміни суми небанківських позикових коштів протягом звітного періоду:

	Небанківські позикові кошти		Всього
	Фінансова допомога, що підлягає поверненню	Зворотна оренда з правом викупу/переходом права власності	
На 1 січня 2020 р.	1 505 872	477 085	1 982 957
Отримання	-	4 496	4 496
Погашення	(219 124)	(194 746)	(413 870)
Проценти нараховані	-	38 753	38 753
Проценти сплачені	-	(35 828)	(35 828)
Курсові різниці (вбудований похідний інструмент)	-	64 611	64 611
Зміна умов / припинення визнання	-	(7 524)	(7 524)
На 31 грудня 2020 р.	1 286 748	346 847	1 633 595
Отримання	576 962	-	576 962
Погашення	-	(236 106)	(236 106)
Проценти нараховані	-	12 588	12 588
Проценти сплачені	-	(9 128)	(9 128)
Курсові різниці (вбудований похідний інструмент)	-	(7 586)	(7 586)
Зміна умов / припинення визнання	-	(122)	(122)
На 31 грудня 2021 р.	1 863 710	106 493	1 970 203

Станом на 31 грудня 2021 року короткострокова фінансова допомога, що підлягає поверненню, отримана від пов'язаних сторін (Примітка 10). Надходження і виплати грошових коштів за фінансовою допомогою, що підлягає поверненню, відображаються на нетто-основі.

д) Банківські позикові кошти

Строки погашення банківських позикових коштів Групи є такими:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
До 1 року	-	14 820
1 – 5 років	-	30 531
Всього позикових коштів	-	45 351

Далі показані зміни суми банківських позикових коштів за період:

	2021 рік	2020 рік
На 1 січня	45 351	-
Отримання	-	44 720
Погашення	(43 242)	(2 597)
Проценти нараховані	3 196	3 530
Проценти сплачені	(3 293)	(3 094)
Курсові різниці	(2 224)	3 343
Зміна умов / припинення визнання	212	(551)
На 31 грудня	-	45 351

Протягом 4 кварталу 2021 року Група достроково погасила невідновлювальну кредитну лінію та відкрила нову кредитну угоду у непов'язаному банку з загальним лімітом у сумі 2 мільйони євро в рамках оптимізації структури позикового капіталу Групи. Станом на 31 грудня 2021 року кредитні кошти не були залучені. Перший транш у сумі 1,2 мільйона євро Група отримала у лютому 2022 року.

е) Додаткова інформація

Договори лізингу Групи передбачають дотримання фінансових показників на основі перевіреної аудиторами окремої фінансової звітності за МСФЗ. Керівництво вважає, що Група дотримувалась відповідних вимог станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року.

Активи, отримані Групою за договорами лізингу з правом викупу/переходом права власності, балансова вартість яких розкрита у Примітці 31, є активами з обмеженим використанням, оскільки в разі невиконання зобов'язань права на актив в оренді повертаються до орендодавця.

18 Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання (продовження)

Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року деноміновані або індексовані в таких валютах:

	31 грудня 2021 р.			31 грудня 2020 р.		
	Гривні	Долари США	Євро	Гривні	Долари США	Євро
Зобов'язання з оренди без права викупу/переходу права власності	34 131	155 543	43 122	136 011	283 753	69 439
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	-	51 508	-	50 445	288 937	-
Небанківські позикові кошти	1 863 710	106 493	-	1 286 748	346 847	-
Банківські позикові кошти	-	-	-	-	45 351	-
Всього	1 897 841	313 544	43 122	1 473 204	964 888	69 439

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року справедлива вартість позикових коштів Групи у гривнях та доларах США приблизно дорівнює їхній балансовій вартості, оскільки вплив дисконтування є незначним. Справедлива вартість ґрунтується на грошових потоках, дисконтованих з використанням річної ставки дисконту 11% для гривні та Libor USD 1m + 5,5% для долара США (на 31 грудня 2020 року – 8,3% для гривні та Libor USD 1m + 8,2% для долара США), та відноситься до рівня 2 ієрархії справедливої вартості.

Станом на 31 грудня 2021 року та на 31 грудня 2020 року деякі небанківські позикові кошти та орендні зобов'язання Групи деноміновані у гривні та індексуються на зміни поточного обмінного курсу гривні до долара США протягом строку контракту. Механізм індексації є вбудованим похідним інструментом і передбачає принцип обмеження мінімальної суми: у разі підвищення курсу гривні (офіційний курс гривні до встановленої валюти в контракті буде меншим, ніж погоджений) індексаційне коригування (зменшення суми зобов'язання) обмежується сумою нарахованих процентів до сплати за цими зобов'язаннями. Внаслідок застосування цього принципу обмеження мінімальної суми, сума зобов'язання не може бути нижчою, ніж непогашена основна сума, визначена в гривнях при укладанні договору. У результаті цього ці зобов'язання по суті аналогічні зобов'язанням, деномінованим у доларах США. Відповідно, для цілей розкриття інформації про валютний ризик ці зобов'язання представлені як деноміновані доларами США, а сума індексації (курсовий коефіцієнт) представлена у складі прибутків та збитків від курсової різниці у прибутку чи збитку. Принцип обмеження мінімальної суми був оцінений як додатковий вбудований похідний інструмент, але його вплив наразі вважається незначним.

Станом на 31 грудня 2021 року суми цих зобов'язань є такими:

(i) зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності у сумі 51 508 тисяч гривень, у тому числі коригування на курсовий коефіцієнт за контрактом у сумі нуль тисяч гривень (у 2020 році - зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності у сумі 288 937 тисяч гривень, у тому числі коригування на курсовий коефіцієнт за контрактом у сумі 81 263 тисячі гривень);

(ii) небанківські позикові кошти у сумі 106 493 тисячі гривень, у тому числі коригування на курсовий коефіцієнт за контрактом у сумі 3 569 тисяч гривень (у 2020 році - небанківські позикові кошти у сумі 346 847 тисяч гривень, у тому числі коригування на курсовий коефіцієнт за контрактом у сумі 86 312 тисяч гривень).

19 Кредиторська заборгованість за основною діяльністю та інша кредиторська заборгованість

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Кредиторська заборгованість за основною діяльністю	400 367	406 493
Заборгованість за придбані основні засоби	682	1 082
Всього фінансової кредиторської заборгованості	401 049	407 575
Аванси отримані	173 380	227 524
Податки до сплати, включаючи ПДВ	58 500	55 248
Заробітна плата та відповідні податки	28 173	26 497
Інша кредиторська заборгованість	763	663
Всього кредиторської заборгованості за основною діяльністю та іншої кредиторської заборгованості	661 865	717 507

Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року справедлива вартість фінансової кредиторської заборгованості Групи приблизно дорівнює її балансовій вартості.

Станом на 31 грудня 2021 року 99% фінансової кредиторської заборгованості деноміновано у гривнях, 1% - у доларах США (на 31 грудня 2020 року - 99% у гривнях, 1% - у доларах США).

20 Поточні забезпечення

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Нарахування за невикористаними відпустками	43 815	35 521
Винагорода, нарахована працівникам за результатами роботи за рік	21 499	18 452
Всього забезпечень та нарахованих зобов'язань за короткостроковими виплатами працівникам	65 314	53 973

21 Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Аналіз доходу від реалізації за категоріями:

	2021 рік	2020 рік
- Організація перевезень вантажів у власних (орендованих) вагонах	9 175 557	13 839 789
- Будівництво та ремонт залізничних колій	417 713	372 202
- Організація перевезень вантажів у контейнерах залізничним, автомобільним та морським транспортом	282 552	-
- Реалізація вантажних вагонів та іншої металопродукції	154 913	64 605
- Послуги з ремонту рухомого складу	140 470	149 696
- Інші послуги та товари	103 492	106 739
Всього дохід від договорів з клієнтами	10 274 697	14 533 031
Дохід від оренди/суборенди	184 058	53 752
Процентні доходи за фінансовим лізингом	144	6 965
Всього дохід від реалізації	10 458 899	14 593 748

Момент визнання доходу від договорів з клієнтами наведено далі:

	2021 рік	2020 рік
У певний момент часу	398 875	321 040
Протягом періоду	9 875 822	14 211 991
Всього дохід від договорів з клієнтами	10 274 697	14 533 031

22 Види витрат

	2021 рік	2020 рік
Послуги залізничного перевезення вантажів	5 802 092	9 316 337
Витрати, пов'язані з персоналом, у тому числі податки на заробітну плату	768 650	660 593
Знос основних засобів та амортизація нематеріальних активів (Сторнування збитку) від зменшення корисності/збиток від зменшення корисності (знецінення) основних засобів та активів з права користування	626 325	917 929
Матеріали	(288 872)	322 082
Ремonti	468 994	400 515
Амортизація активів з права користування	307 586	520 721
Собівартість товарів для перепродажу	252 817	450 752
Короткострокова оренда	145 254	60 729
Енергетичні матеріали, включаючи газ, електроенергію та паливо	57 797	190 907
Інші витрати	44 676	28 595
Всього операційних витрат	8 322 216	13 029 064
Включені до таких категорій:		
- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	136 897	159 904
- загальні та адміністративні витрати	7 983 632	12 735 341
- витрати на збут	336 997	293 303
	1 587	420
Всього операційних витрат	8 322 216	13 029 064

Матеріали складаються переважно з вузлів та деталей вантажних вагонів, сталевих листів, запасних частин для ремонту рухомого складу, матеріалів для будівництва та ремонту залізничних колій.

23 Інші операційні доходи

	2021 рік	2020 рік
Штрафи та пені отримані	36 712	12 939
Прибуток від реалізації товарно-матеріальних запасів, чиста сума	13 823	10 343
Списання торгової та іншої кредиторської заборгованості	1 508	172
Інші операційні доходи	2 206	-
Всього інших операційних доходів	54 249	23 454

24 Інші операційні витрати

	2021 рік	2020 рік
Невідшкодовуваний ПДВ, чиста сума	7 546	1 042
Штрафи та пені визнані	3 196	1 079
Спонсорські та добродійні внески	276	36 146
Інші операційні витрати	3 023	73
Всього інших операційних витрат	14 041	38 340

25 Інші прибутки (збитки)

	2021 рік	2020 рік
Зменшення корисності активів		
Сторнування збитку/(збиток) від зменшення корисності дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом, чиста сума	216 624	(109 819)
Сторнування збитку/(збиток) від зменшення корисності дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості, чиста сума	8 954	(8 099)
Збиток від зменшення корисності нефінансових активів, чиста сума	(563)	-
Збиток від зменшення корисності фінансових інвестицій та грошових еквівалентів, чиста сума	(546)	(9 299)
Операційні курсові різниці		
(Збиток)/прибуток від курсової різниці за дебіторською заборгованістю за фінансовим лізингом, чиста сума	(24 750)	121 666
(Збиток)/прибуток від курсової різниці за грошовими коштами та їх еквівалентами, чиста сума	(3 780)	987
(Збиток)/прибуток від курсової різниці за дебіторською заборгованістю за основною діяльністю та іншою дебіторською заборгованістю, чиста сума	(220)	7 480
Прибуток/(збиток) від курсової різниці за іншими зобов'язаннями з оренди, чиста сума	20 246	(84 195)
Прибуток/(збиток) від курсової різниці за кредиторською заборгованістю за основною діяльністю та іншою кредиторською заборгованістю, чиста сума	304	(41)
Інші прибутки (збитки)		
Прибуток від вибуття дочірніх підприємств, чиста сума	3 814	-
Прибуток від збільшення справедливої вартості необоротних активів, призначених для продажу	-	15 083
(Збиток)/прибуток від вибуття основних засобів, чиста сума	(5 606)	(33 664)
Інші прибутки/(збитки), чиста сума	2 830	(1 590)
Всього інших прибутків/(збитків)	217 307	(101 491)

26 Інші доходи

	2021 рік	2020 рік
Прибуток від курсової різниці за позиковими коштами та іншими фінансовими зобов'язаннями, чиста сума	29 798	-
Прибуток від курсової різниці за фінансовими інвестиціями, чиста сума	-	106 836
Прибуток від курсової різниці за іншою неопераційною діяльністю, чиста сума	484	1 137
Інші доходи	51	-
Всього інших доходів	30 333	107 973

27 Інші витрати

	2021 рік	2020 рік
Фінансова допомога, яка не підлягає поверненню	1 888 122	751 300
Збиток від курсової різниці за фінансовими інвестиціями, чиста сума	14 020	-
Збиток від курсової різниці за позиковими коштами та іншими фінансовими зобов'язаннями, чиста сума	464	209 689
Всього інших витрат	1 902 606	960 989

28 Фінансові доходи

	2021 рік	2020 рік
Процентні доходи за банківськими депозитами	50 921	48 795
Процентні доходи за поточними рахунками	23 511	13 475
Прибуток від зміни умов/припинення визнання позикових коштів та інших фінансових зобов'язань, чиста сума	16 823	8 099
Уцінка чистих активів (інструментів власного капіталу), класифікованих як фінансові зобов'язання (Примітка 18), чиста сума	-	333 526
Інші фінансові доходи	1 961	463
Всього фінансових доходів	93 216	404 358

29 Фінансові витрати

	2021 рік	2020 рік
Дооцінка чистих активів (інструментів власного капіталу), класифікованих як фінансові зобов'язання (Примітка 18), чиста сума	842 147	-
Дивіденди учасникам, класифіковані як витрати	42 168	45 688
Процентні витрати за зобов'язаннями з оренди без права викупу/переходу права власності	26 250	61 738
Процентні витрати за кредитами та небанківськими позиковими коштами	15 784	42 283
Процентні витрати за зобов'язаннями з оренди з правом викупу/переходом права власності	8 225	39 327
Інші фінансові витрати	652	18
Всього фінансових витрат	935 226	189 054

30 Податок на прибуток

Податок на прибуток складається з таких компонентів:

	2021 рік	2020 рік
Поточний податок	145 349	171 119
Відстрочений податок	26 601	(135 343)
Витрати з податку на прибуток	171 950	35 776

Податок на прибуток Групи, розрахований відповідно до податкового законодавства України, відрізняється

30 Податок на прибуток (продовження)

від теоретичної суми, отриманої шляхом перемноження суми прибутку до оподаткування, відображеного у складі прибутку або збитку, на відповідну ставку оподаткування.

Звірку між очікуваним та фактичним податком на прибуток подано нижче:

	2021 рік	2020 рік
Прибуток (збиток) до оподаткування	(320 111)	810 595
Теоретична сума (податкового кредиту)/податкових витрат за встановленою законом ставкою 18% (у 2020 році – 18%)	(57 620)	145 907
Податковий ефект статей, що не включаються до витрат або не збільшують суму оподаткування:		
- Дооцінка/(уцінка) чистих активів (інструментів власного капіталу), класифікованих як фінансові зобов'язання	151 587	(60 035)
- Інші доходи, звільнені від оподаткування / інші витрати, що не підлягають вирахуванню при визначенні податкового прибутку/(збитку)	7 587	8 321
Зміна невизнаних податкових активів	(38 251)	19 245
Коригування податку минулих періодів	-	181
Списання відстроченого податкового активу	548	-
Вплив інших змін	108 099	(77 843)
Витрати з податку на прибуток	171 950	35 776

У 2021 та 2020 роках податок на прибуток підприємств в Україні визначається на підставі фінансового результату до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку України або міжнародних стандартів фінансової звітності, скоригованого у бік збільшення або зменшення на певні статті, за передбаченою законодавством ставкою 18%.

Суми відстрочених податкових активів та зобов'язань визначаються із використанням ставок податку на прибуток, що, як очікується, застосовуватимуться в періоді, у якому буде реалізований актив або врегульоване зобов'язання, на основі ставок оподаткування, передбачених новим Податковим кодексом. Відмінності між українськими правилами оподаткування та МСФЗ призводять до виникнення певних тимчасових різниць між балансовою вартістю активів та зобов'язань для цілей фінансового звітування та їхньою податковою базою.

	1 січня 2021 р.	Об'єд- нання бізнесу	Переоцін- ка невизна- них ВПА	Кредито- вано/ (віднесе- но) на прибуток чи збиток	Кредито- вано/ (віднесе- но) на інший сукупний дохід	31 грудня 2021 р.
Податковий ефект тимчасових різниць, які зменшують суму оподаткування						
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	122 670	-	-	(38 993)	-	83 677
Основні засоби	35 434	-	-	593 829	-	629 263
Запаси	499	-	-	1 148	-	1 647
Оцінка дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості	17 763	-	-	(2 345)	-	15 418
Інвестиції	15 101	-	-	783	-	15 884
Зобов'язання з оренди	2 400	-	-	1 293	-	3 693
Перенесені податкові збитки	14 742	-	-	1 205	-	15 947
Інше	9 888	-	-	3 704	-	13 592
Всього відстроченого податкового активу	218 497	-	-	560 624	-	779 121
За вирахуванням відстрочених податкових зобов'язань	(28 348)	-	-	(599 909)	-	(628 257)
Невизнаний відстрочений податковий актив (ВПА)	(185 472)	-	-	38 251	-	(147 221)
Визнаний відстрочений податковий актив	4 677	-	-	(1 034)	-	3 643
Податковий ефект тимчасових різниць, які збільшують суму оподаткування						
Основні засоби	(447 633)	-	-	1 060	(150 905)	(597 478)
Зобов'язання з оренди	(50)	-	-	(627 573)	-	(627 623)
Інше	(7 586)	-	-	1 037	-	(6 549)
Всього відстроченого податкового зобов'язання	(455 269)	-	-	(625 476)	(150 905)	(1 231 650)
За вирахуванням відстрочених податкових активів	28 348	-	-	599 909	-	628 257
Визнане відстрочене податкове зобов'язання	(426 921)	-	-	(25 567)	(150 905)	(603 393)

30 Податок на прибуток (продовження)

	1 січня 2020 р.	Об'єд- нання бізнесу	Переоцін- ка невизна- них ВПА	Кредито- вано/ (віднесе- но) на прибуто чи збиток	Кредито- вано/ (віднесе- но) на інший сукупний дохід	31 грудня 2020 р.
Податковий ефект тимчасових різниць, які зменшують суму оподаткування						
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	102 902	-	-	19 768	-	122 670
Основні засоби	40 514	-	-	(5 080)	-	35 434
Запаси	499	-	-	-	-	499
Оцінка дебіторської заборгованості за основною діяльністю та іншої дебіторської заборгованості	22 277	110	-	(4 624)	-	17 763
Інвестиції	13 422	6	-	1 673	-	15 101
Зобов'язання з оренди	9	2 329	-	62	-	2 400
Перенесені податкові збитки	10 612	-	(2 249)	6 379	-	14 742
Інше	17 513	196	-	(7 821)	-	9 888
Всього відстроченого податкового активу	207 748	2 641	(2 249)	10 357	-	218 497
За вирахуванням відстрочених податкових зобов'язань	(33 228)	(896)	-	5 776	-	(28 348)
Невизнаний відстрочений податковий актив (ВПА)	(168 476)	-	2 249	(19 245)	-	(185 472)
Визнаний відстрочений податковий актив	6 044	1 745	-	(3 112)	-	4 677
Податковий ефект тимчасових різниць, які збільшують суму оподаткування						
Основні засоби	(762 727)	(896)	-	138 748	177 242	(447 633)
Зобов'язання з оренди	(241)	-	-	191	-	(50)
Інше	(12 878)	-	-	5 292	-	(7 586)
Всього відстроченого податкового зобов'язання	(775 846)	(896)	-	144 231	177 242	(455 269)
За вирахуванням відстрочених податкових активів	33 228	896	-	(5 776)	-	28 348
Визнане відстрочене податкове зобов'язання	(742 618)	-	-	138 455	177 242	(426 921)

Група переоцінює невизнані відстрочені податкові активи у кінці кожного звітного періоду та визнає раніше невизнані відстрочені податкові активи, якщо виникає ймовірність того, що майбутній оподатковуваний прибуток уможливіть відшкодування відстроченого податкового активу.

Податок на прибуток, що відноситься до іншого сукупного доходу:

	2021 рік			2020 рік		
	До оподат- кування	Відстро- чений податок	Після оподат- кування	До оподат- кування	Відстро- чений податок	Після оподат- кування
Зменшення корисності (знецінення)						
основних засобів	838 360	(150 905)	687 455	(984 677)	177 242	(807 435)

31 Умовні та інші зобов'язання та операційні ризики

Податкове законодавство. Податкове, валютне та митне законодавство України може тлумачитися по-різному й часто змінюється. Відповідні місцеві та державні податкові органи можуть не погодитися з тлумаченням цього законодавства керівництвом у зв'язку з діяльністю Групи та операціями в рамках цієї діяльності. У зв'язку з цим податкові позиції, визначені керівництвом, та офіційна документація, що обґрунтовує податкові позиції, можуть бути оскаржені податковими органами.

Керівництво Групи вважає, що станом на звітні дати його тлумачення та дотримання відповідного законодавства є обґрунтованим, та що Група нарахувала і сплатила всі передбачені законодавством податки. Керівництво Групи готове обстоювати позицію Групи з податкових питань. У тих випадках, коли вибуття ресурсів Групи не вважається ймовірним або не можливо достовірно оцінити суму зобов'язань, пов'язаних з оподаткуванням, забезпечення не визнається в цій фінансовій звітності.

Зміни податкового законодавства. Протягом 2021 року набули чинності окремі зміни до Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» №466-IX від 16 січня 2020 року (набрав чинності 23 травня 2020 року), щодо питань відповідальності платників податку, порядку призначення перевірок платників податку, удосконалення процедур оскарження результатів перевірок

31 Умовні та інші зобов'язання та операційні ризики (продовження)

контролюючих органів. Також, до Податкового кодексу внесено зміни законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо усунення суперечностей та уточнення визначення лізингової, орендної операції» №1605-IX від 1 липня 2021 року, яким уточнено визначення лізингової (орендної) операції.

З 1 січня 2022 року набирає чинності Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» №1914-IX від 30 листопада 2021 року, яким внесено зміни до порядку проведення перевірок контролюючими органами, розрахунку податкових зобов'язань з податку на прибуток (в частині виключення зі складу податкових витрат безповоротної фінансової допомоги, наданої пов'язаним особам, що мають податкові збитки за результатами попереднього року), з податку на додану вартість (скорочено з 1095 до 365 днів з дати складення термін включення до складу податкового кредиту податкових накладних, перелік операцій на які поширюється вимога щодо пропорційного коригування податкового кредиту доповнено операціями з реалізації металобрухту), відновлено індексацію нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення. Не очікується суттєвого впливу таких змін на Групу.

Судові процедури. У процесі нормального ведення бізнесу Група час від часу одержує претензії. На підставі власної оцінки, а також зовнішніх професійних консультацій, керівництво вважає, що Група не зазнає суттєвих збитків у результаті судових позовів.

Питання, пов'язані з охороною довкілля. Система заходів із дотримання природоохоронного законодавства в Україні знаходиться на етапі розвитку, і позиція органів влади щодо його виконання постійно переглядається. У випадку виникнення зобов'язань, вони визнаються у консолідованій фінансовій звітності в тому періоді, у якому вони виникли. Потенційні зобов'язання, які можуть виникнути внаслідок зміни чинних норм та законодавства, а також судових процесів, не піддаються оцінці, проте можуть мати суттєвий вплив. За наявного порядку, який забезпечує дотримання вимог чинного законодавства, керівництво вважає, що суттєвих зобов'язань внаслідок забруднення навколишнього середовища не існує.

Активи, передані в заставу, та активи з обмеженим використанням. Група має активи, які були надані у заставу і використання яких обмежене, з такою балансовою вартістю:

	31 грудня 2021 р.		31 грудня 2020 р.	
	Активи з обмеженим використанням	Відповідне зобов'язання Групи	Активи, передані в заставу, та активи з обмеженим використанням	Відповідне зобов'язання Групи
Основні засоби та активи з права користування, що утримуються на умовах оренди з правом викупу/переходом права власності	394 961	158 001	1 794 011	731 580

Крім того, станом на 31 грудня 2021 року основні засоби балансовою вартістю 286 556 тисяч гривень Група надала як заставу за банківськими позиками пов'язаних сторін (на 31 грудня 2020 року – основні засоби балансовою вартістю 337 454 тисячі гривень).

32 Управління фінансовими ризиками

Фактори ризику. Функція управління ризиками у Групі здійснюється щодо фінансових ризиків, а також операційних та юридичних ризиків. Фінансові ризики складаються з ринкового ризику (який включає валютний ризик, ризик справедливої вартості процентної ставки та ціновий ризик), кредитного ризику та ризику ліквідності. Основними цілями управління фінансовими ризиками є визначення лімітів ризику й нагляд за тим, щоб ці ліміти не перевищувалися. Управління операційними та юридичними ризиками має на меті забезпечення належного функціонування внутрішніх процедур та політики, що спрямовані на мінімізацію цих ризиків.

(а) Ринковий ризик

Група наражається на ринкові ризики. Ринкові ризики пов'язані з відкритими позиціями за (i) іноземними валютами, (ii) процентними активами і зобов'язаннями та (iii) інструментами капіталу, які великою мірою залежать від загальних та специфічних ринкових змін. Моніторинг та аналіз ринкового ризику здійснюється окремо за кожним випадком. Показана далі чутливість до ринкових ризиків групується на зміні одного фактору за незмінності решти. На практиці таке трапляється дуже рідко, і зміни деяких факторів можуть бути взаємопов'язані – наприклад, зміни процентних ставок та зміни курсів обміну.

32 Управління фінансовими ризиками (продовження)**(i) Валютний ризик**

Валютний ризик – це ризик того, що вартість фінансового інструменту коливатиметься внаслідок змін валютних курсів. Ризик Групи, пов'язаний зі змінами валютних курсів, стосується насамперед інвестиційної діяльності Групи (коли фінансові інвестиції деноміновані в іноземних валютах) і фінансової діяльності Групи (коли позикові кошти та орендні зобов'язання деноміновані або індексовані в іноземних валютах).

У поданих нижче таблицях представлена чутливість прибутку Групи до оподаткування до ймовірної зміни обмінних курсів (у результаті змін у справедливій вартості монетарних фінансових активів і зобов'язань) за постійного значення всіх інших змінних.

Аналіз чутливості був підготовлений на основі припущення, що частка фінансових інструментів в іноземній валюті є постійною величиною на 31 грудня 2021 року і 31 грудня 2020 року.

	Зміна обмінного курсу у %	Вплив на чисті активи
2021 рік		
Зміна обмінного курсу долара США	+10%	4 449
Зміна обмінного курсу євро	+10%	(865)
Зміна обмінного курсу долара США	-10%	8 961
Зміна обмінного курсу євро	-10%	865
2020 рік		
Зміна обмінного курсу долара США	+10%	(92 465)
Зміна обмінного курсу євро	+10%	(3 302)
Зміна обмінного курсу долара США	-10%	92 465
Зміна обмінного курсу євро	-10%	3 302

Ризик був розрахований лише для монетарних сум, деномінованих у валютах, відмінних від функціональної валюти Групи, або індексованих до таких валют.

(ii) Ризик процентної ставки

Ризик процентної ставки Групи пов'язаний з грошовими коштами та їх еквівалентами, поточними фінансовими інвестиціями, дебіторською заборгованістю з фінансового лізингу, іншими зобов'язаннями з оренди, позиковими коштами та зобов'язаннями з оренди з правом викупу/переходом права власності. Доходи та грошові потоки від операційної діяльності Групи, в основному, не залежать від змін ринкових процентних ставок, оскільки процентні ставки за значною частиною процентних активів та зобов'язань є фіксованими. Інструменти з фіксованими процентними ставками, наражають Групу на ризик справедливої вартості процентної ставки. Рівень ризику зміни грошових потоків в наслідок зміни плаваючої процентної ставки, на який наражається Група, є несуттєвим, оскільки інструменти з плаваючою ставкою Групи становлять 8% від балансової вартості позикових коштів та зобов'язань з оренди з правом викупу/переходом права власності станом на 31 грудня 2021 року (станом на 31 грудня 2020 року – 8%).

Департамент фінансів відповідає за планування структури фінансування (співвідношення позикових та власних коштів) і за діяльність із залучення позикових коштів. Основний принцип, яким керується Департамент фінансів при погодженні процентних ставок, – це зменшення витрат на фінансування, які Група несе за позиковими коштами. Процентна ставка за позиковими коштами визначається на підставі поточних ринкових ставок, наданого забезпечення та історії погашення позикових коштів у минулому.

Група не хеджує ризик процентної ставки, пов'язаний з її позиковими коштами. Нижче у таблиці показані договірні (ефективні) процентні ставки за фінансовими активами та зобов'язаннями Групи станом на відповідну дату:

32 Управління фінансовими ризиками (продовження)

	Валюта вбудованих похідних фінансових інструментів	Валюта грошових потоків	У % річних
На 31 грудня 2021 р.			
Активи			
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	Долари США	Гривні	9,4% (9,9%)
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	-	Гривні	11% (11,6%)
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	Гривні	6,2% (6,2%)
Фінансові інвестиції	-	Долари США	0,1% (0,1%)
Фінансові інвестиції	-	Євро	0,2% (0,2%)
Зобов'язання			
Зворотна оренда з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	LIBOR + 6,3% (8,9%)
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	LIBOR + 8,2% (8,1%)
Інші зобов'язання з оренди	Долари США	Гривні	13% (13,5%)
	Валюта вбудованих похідних фінансових інструментів	Валюта грошових потоків	У % річних
На 31 грудня 2020 р.			
Активи			
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	Долари США	Гривні	10,5% (11%)
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом	-	Гривні	11% (11,5%)
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	Гривні	5,1% (5,1%)
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	Долари США	0,1% (0,1%)
Грошові кошти та їх еквіваленти	-	Євро	0,1% (0,1%)
Фінансові інвестиції	-	Долари США	0,3% (0,3%)
Фінансові інвестиції	-	Євро	0,2% (0,2%)
Зобов'язання			
Зворотна оренда з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	8% (8,2%)
Зворотна оренда з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	LIBOR + 6,3% (9,3%)
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	LIBOR + 8,6% (8,6%)
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	Долари США	Гривні	8% (8,2%)
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	-	Гривні	16,7% (18,1%)
Банківські позикові кошти	-	Долари США	8,8% (10,1%)
Інші зобов'язання з оренди	Долари США	Гривні	13% (13,5%)

(iii) Ціновий ризик

Група не наражається на ризик зміни цін на інвестиції в капітал та товарний ціновий ризик, оскільки вона не має значних інвестицій у цінні папери або фінансові інструменти, які призводили б до виникнення в Групі цінового ризику.

32 Управління фінансовими ризиками (продовження)**(b) Кредитний ризик**

Група бере на себе кредитний ризик, який виникає тоді, коли інша сторона договору виявиться неспроможною повністю виконати свої зобов'язання при настанні терміну їх погашення. Кредитний ризик виникає у зв'язку з грошовими коштами та їх еквівалентами, поточними фінансовими інвестиціями, а також заборгованістю клієнтів Групи, яка складається з непогашеної дебіторської заборгованості за основною діяльністю та дебіторської заборгованості з фінансового лізингу.

Група структурує рівні кредитного ризику, який вона бере на себе, шляхом встановлення лімітів суми ризику, що виникає у зв'язку з одним контрагентом або групами контрагентів. Керівництво регулярно затверджує ліміти рівня кредитного ризику. Такі ризики регулярно контролюються та переглядаються щороку або частіше.

Аналіз та моніторинг кредитних ризиків здійснюються окремо щодо кожного конкретного клієнта. Кредитні оцінки виконуються щодо всіх клієнтів, які хочуть отримати кредит понад встановлений ліміт.

Максимальна сума, яка зазнає впливу кредитного ризику, представлена балансовою вартістю дебіторської заборгованості з фінансового лізингу, фінансової дебіторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів і фінансових інвестицій.

Група не забезпечує заставою свої фінансові активи з метою покриття кредитних ризиків, крім дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом. Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом фактично забезпечена активами в лізингу, оскільки право на актив повертається до Групи у разі дефолту контрагента.

На думку керівництва Групи, кредитний ризик належним чином врахований у створених резервах під очікувані кредитні збитки відповідних активів.

Концентрація кредитного ризику

Група наражається на концентрацію кредитного ризику: на п'ять її найбільших покупців припадає така частка фінансових активів:

	31 грудня 2021 р.	31 грудня 2020 р.
Сукупна сума фінансової дебіторської заборгованості п'яти найбільших контрагентів за вирахуванням фінансового лізингу	816 221	592 342
Частка у загальній сумі фінансової дебіторської заборгованості за вирахуванням фінансового лізингу	85%	91%

(c) Ризик ліквідності

Ризик ліквідності – це ризик того, що підприємство зіткнеться з труднощами при виконанні фінансових зобов'язань, що погашаються шляхом постачання грошових коштів або іншого фінансового активу. Обачність в управлінні ризиком ліквідності передбачає наявність достатньої суми грошових коштів та наявність фінансування для виконання зобов'язань при настанні їхнього терміну. Підтримання поточної ліквідності Групи здійснюється шляхом контролю сум дебіторської та кредиторської заборгованості, витрат інвестиційного характеру та використання короткострокового фінансування.

Нижче в таблиці показані зобов'язання за зазначеними в угодах строками погашення, що залишилися. Суми у таблиці – це недисконтовані грошові потоки за угодами. Ці недисконтовані грошові потоки відрізняються від сум, відображених у балансі, оскільки балансові суми базуються на дисконтованих грошових потоках.

32 Управління фінансовими ризиками (продовження)

	Балансова вартість	Грошові потоки за договором	До 1 року	1-5 років	Понад 5 років
На 31 грудня 2021 р.					
Чисті активи, які належать учасникам	7 649 625	(7 649 625)	-	(7 649 625)	-
Небанківські позикові кошти	1 970 203	(1 979 712)	(1 932 563)	(47 149)	-
Інші зобов'язання з оренди	278 429	(278 429)	(278 429)	-	-
Фінансова кредиторська заборгованість	401 049	(401 049)	(401 049)	-	-
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	51 508	(60 699)	(15 003)	(45 696)	-
Дивіденди до сплати	-	-	-	-	-
Банківські позикові кошти	-	-	-	-	-
Всього	10 350 814	(10 369 514)	(2 627 044)	(7 742 470)	-
На 31 грудня 2020 р.					
Чисті активи, які належать учасникам	6 807 479	(6 807 479)	-	(6 807 479)	-
Небанківські позикові кошти	1 633 595	(1 664 616)	(1 544 375)	(120 241)	-
Інші зобов'язання з оренди	518 824	(518 824)	(518 824)	-	-
Фінансова кредиторська заборгованість	407 575	(407 575)	(407 575)	-	-
Зобов'язання з оренди з правом викупу/переходом права власності	339 382	(370 357)	(303 869)	(66 488)	-
Дивіденди до сплати	45 688	(45 688)	(45 688)	-	-
Банківські позикові кошти	45 351	(51 972)	(18 218)	(33 754)	-
Всього	9 797 894	(9 866 511)	(2 838 549)	(7 027 962)	-

Аналіз фінансових зобов'язань з оренди без права викупу/переходу права власності за строками погашення, який показує строки, що залишилися до погашення за договірними строками оренди з урахуванням можливості продовження, подано у Примітці 18.

33 Справедлива вартість фінансових інструментів та представлення фінансових інструментів за категоріями оцінки

Представлення фінансових інструментів за категоріями оцінки. Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року всі фінансові активи Групи, крім дебіторської заборгованості за фінансовим лізингом, та фінансові зобов'язання, крім зобов'язань з оренди, відносяться до категорії «Амортизована вартість». Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом та зобов'язання з оренди є окремою категорією.

Активи та зобов'язання, які не оцінюються за справедливою вартістю, але для яких справедлива вартість розкривається у звітності. Станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року справедлива вартість активів та зобов'язань, які не оцінюються за справедливою вартістю, відноситься до рівня 2 ієрархії справедливої вартості та була розрахована за методом дисконтованих грошових потоків.

Фінансові активи, обліковані за амортизованою вартістю. Розрахункова справедлива вартість інструментів з фіксованою процентною ставкою базується на розрахункових майбутніх очікуваних грошових потоках, що мають бути отримані, дисконтованих із застосуванням поточних процентних ставок для нових інструментів, що мають подібний кредитний ризик та строк до погашення, який залишився. Ставки дисконтування, що використовуються, залежать від кредитного ризику контрагента.

Фінансові зобов'язання, обліковані за амортизованою вартістю. Розрахункова справедлива вартість інструментів з фіксованою процентною ставкою та визначеним строком погашення, які не мають визначеної ринкової ціни, базується на очікуваних грошових потоках, дисконтованих із застосуванням поточних процентних ставок для нових інструментів, що мають подібний кредитний ризик та строк до погашення, який залишився.

34 Події після звітної дати

Фінансова допомога. З 1 січня 2022 року і до дати цієї звітності Група надала та отримала фінансову допомогу, що підлягає поверненню, грошовий потік за якою склав:

	Інвестиційна діяльність, надходження/ (відтік)	Фінансова діяльність, надходження/ (відтік)
Пов'язані сторони		
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	(438 922)	(1 832 570)
Непов'язані сторони		
Фінансова допомога, що підлягає поверненню	(107 374)	-

Група наражається на суттєвий кредитний ризик, пов'язаний з наданою поворотною фінансовою допомогою непов'язаній стороні, що втратила контроль над активами та знаходиться на тимчасово непідконтрольній території України. Станом на дату цієї фінансової звітності максимальна сума дебіторської заборгованості, щодо якої існує ризик неповернення, становить 404 451 тисячу гривень.

Позикові кошти та інші фінансові зобов'язання. У лютому 2022 року Група набула у власність необоротні активи (залізничні вантажні вагони) за договорами лізингу з правом викупу/переходом права власності, заборгованість за якими станом на 31 грудня 2021 року становила 51 508 тисяч гривень. Зобов'язання, передбачені угодами, Група виконала у повному обсязі.

Вплив інших подій після звітної дати розкрито у Примітках 2, 4 та 18 д) Банківські позикові кошти.